

SÉANCE DU MERCREDI 13 JANVIER 1999 VERGADERING VAN WOENSDAG 13 JANUARI 1999

SOMMAIRE :

EXCUSÉS :

Page 6893.

DÉMISSION D'UN SÉNATEUR :

Orateurs : **M. le président, M. Devolder, Mmes Delcourt-Pêtre, Dua, Sémer, MM. Olivier, Buelens, Mme de Galan**, ministre des Affaires sociales, **Mme Maximus**, p. 6893.

DÉCÈS D'UN ANCIEN SÉNATEUR :

Page 6894.

PROJETS DE LOI (Discussion) :

Projet de loi portant des dispositions sociales (Évocation).

Discussion générale. — *Orateurs* : **Mme Delcourt-Pêtre**, rapporteuse, **M. Devolder, Mme de Galan**, ministre des Affaires sociales, p. 6894.

Discussion des articles, p. 6898.

Projet de loi portant approbation de l'accord de coopération entre l'État fédéral, les communautés et les régions relatif à la continuité de la politique en matière de pauvreté, signé à Bruxelles le 5 mai 1998.

Discussion générale. — *Orateurs* : **M. Olivier**, rapporteur, **Mmes Sémer, Nelis-Van Liedekerke, M. Buelens, Mme Lizin, M. Nothomb, M. Peeters**, secrétaire d'État à la Sécurité et secrétaire d'État à l'Intégration sociale et à l'Environnement, p. 6905.

Discussion des articles, p. 6910.

ORDRE DES TRAVAUX :

Page 6902.

DEMANDE D'EXPLICATIONS :

Demande d'explications de Mme Dua au ministre des Affaires sociales sur « l'adoption d'un statut social pour les prostituées ».

Oratrices : **Mmes Dua, Lizin, Mme de Galan**, ministre des Affaires sociales, p. 6902.

Ann. parl. Sénat de Belgique - Session ordinaire 1998-1999
Parlem. Hand. Belgische Senaat - Gewone zitting 1998-1999

INHOUDSOPGAVE :

VERONTSCHULDIGD :

Bladzijde 6893.

ONTSLAG VAN EEN SENATOR :

Sprekers : **de voorzitter, de heer Devolder, de dames Delcourt-Pêtre, Dua, Sémer, de heren Olivier, Buelens, mevrouw de Galan**, minister van Sociale Zaken, **mevrouw Maximus**, blz. 6893.

OVERLIJDEN VAN EEN OUD-SENATOR :

Bladzijde 6894.

WETSONTWERPEN (Bespreking) :

Wetsontwerp houdende sociale bepalingen (Evocatie).

Algemene bespreking. — *Sprekers* : **mevrouw Delcourt-Pêtre**, rapporteur, **de heer Devolder, mevrouw de Galan**, minister van Sociale Zaken, blz. 6894.

Artikelsgewijze bespreking, blz. 6898.

Wetsontwerp houdende goedkeuring van het samenwerkingsakkoord tussen de federale Staat, de gemeenschappen en de gewesten betreffende de besteding van het armoedebeleid, ondertekend te Brussel op 5 mei 1998.

Algemene bespreking. — *Sprekers* : **de heer Olivier**, rapporteur, **de dames Sémer, Nelis-Van Liedekerke, de heer Buelens, mevrouw Lizin, de heer Nothomb, de heer Peeters**, staatssecretaris voor Veiligheid en staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Leefmilieu, blz. 6905.

Artikelsgewijze bespreking, blz. 6910.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN :

Bladzijde 6902.

VRAAG OM UITLEG :

Vraag om uitleg van mevrouw Dua aan de minister van Sociale Zaken over « het invoeren van een sociaal statuut voor prostituees ».

Sprekers : **de dames Dua, Lizin, mevrouw de Galan**, minister van Sociale Zaken, blz. 6902.

3 feuilles/vellen

857

PRÉSIDENCE DE M. SWAELEN, PRÉSIDENT
VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER SWAELEN, VOORZITTER

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.
De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 14 h 10.
De vergadering wordt geopend om 14.10 uur.

EXCUSÉS — VERONTSCHULDIGD

MM. Coene, en mission à l'étranger; Coveliers, pour devoirs professionnels, et Jonckheer, pour raison de santé, demandent d'excuser leur absence à la réunion de ce jour.

Afwezig met bericht van verhindering: de heren Coene, met opdracht in het buitenland; Coveliers, wegens ambtsplichten, en Jonckheer, om gezondheidsredenen.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving aangenomen.

ONTSLAG VAN EEN SENATOR

DÉMISSION D'UN SÉNATEUR

De voorzitter. — Bij brief van 12 januari 1999 heeft mevrouw Maximus, senator aangewezen door het Vlaams Parlement, mij laten weten dat zij met ingang van 16 januari 1999 afstand doet van haar mandaat als Vlaams parlements lid.

Bijgevolg neemt ook het mandaat van senator van onze collega een einde op die datum.

Par lettre du 12 janvier 1999 Mme Maximus, sénateur désignée par le Parlement flamand, m'a fait savoir qu'elle renonce à son mandat de membre du Parlement flamand à partir du 16 janvier 1999.

Il en résulte que le mandat de sénateur de notre collègue prend également fin à la date indiquée.

Dames en heren, ik wens van deze gelegenheid gebruik te maken om erop te wijzen dat de Senaat met grote spijt afscheid neemt van mevrouw Maximus.

Zij was een voortreffelijke senator en een uitstekende voorzitter van de commissie voor de Sociale Aangelegenheden. We willen dan ook hulde brengen aan deze goede en verdienstelijke collega.

Mevrouw Maximus, het moge u wel gaan.

Het woord is aan de heer Devolder.

De heer Devolder (VLD). — Mijnheer de voorzitter, ik sluit mij aan bij uw hulde aan mevrouw Maximus, die ik altijd heb gerespecteerd, vooral in haar functie van voorzitter van de commissie voor de Sociale Aangelegenheden. Ze liet iedereen aan bod komen en toonde een grote luisterbereidheid.

Ik wens haar veel geluk en succes in haar verdere leven.

M. le président. — La parole est à Mme Delcourt.

Mme Delcourt-Pêtre (PSC). — Monsieur le président, en tant que membre de la commission des Affaires sociales, j'ai pu apprécier les grandes qualités de notre collègue Mme Maximus dans le cadre de sa fonction de présidente. Avec beaucoup d'élégance, elle a toujours su faire droit tant aux arguments de l'opposition qu'à ceux de la majorité. Elle a toujours pu écouter avec beaucoup d'intérêt les différents points de vue des membres de la commission. Au cours des deux législatures pendant lesquelles j'ai eu le privilège et le bonheur de la rencontrer et de travailler avec elle, j'ai pu mesurer ses grandes qualités. En mon nom personnel et au nom de mon parti, je lui souhaite une retraite ... qui ne soit pas une réelle retraite mais plutôt une nouvelle tranche de vie au cours de laquelle elle pourra consacrer davantage de temps à ce qu'elle aime faire.

De voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Dua.

Mevrouw Dua (Agalev). — Mijnheer de voorzitter, ik sluit mij eveneens aan bij de vorige sprekers die hulde hebben gebracht aan mevrouw Maximus.

Ik heb op verschillende niveaus met haar samengewerkt. Ik dank haar vooral voor de manier waarop zij rekening heeft gehouden met de voorstellen van de oppositie, zelfs wanneer deze geen effectief lid was van de commissie.

Ik wens haar veel goeds voor de toekomst.

De voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Sémer.

Mevrouw Sémer (SP). — Mijnheer de voorzitter, in naam van de SP-fractie betuig ik onze spijt bij het vertrek van mevrouw Maximus.

We beschouwen haar vertrek als een groot verlies. Zij was de «oude», wijze dame bij wie iedereen terecht kon.

We hopen dat ze in haar privé-leven veel voldoening zal vinden en veel verrassende belevenissen zal kennen. Ze houdt immers van het onverwachte en het verrassende, zelfs van het avontuur. We zijn er zeker van dat ze op sociaal vlak nog zeer actief zal blijven.

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Olivier.

De heer Olivier (CVP). — Mijnheer de voorzitter, ik wil nog een en ander toevoegen aan deze huldeblijken en dankbetuigingen aan de voorzitter van de commissie voor de Sociale Aangelegenheden.

Zowel meerderheid als oppositie hebben in deze commissie constructief samengewerkt. Hierbij heeft mevrouw Maximus als voorzitter een belangrijke rol gespeeld.

Ook in het Vlaams Parlement heeft ze, ondanks haar drukke bezigheden, zeer actief meegewerkt aan projecten die ons beiden interesseren.

Haar initiatieven, in de Raad van Europa, onder meer via AWEPA, mogen evenmin uit het oog worden verloren.

Op alle niveaus heeft ze haar stempel gedrukt en kan ze worden beschouwd als een blijvende stimulator.

Namens de CVP-fractie wens ik haar en haar familie veel geluk en gezondheid. Rust zal ze wellicht nog niet kennen daar ze op andere vlakken, vooral in het kader van het vrijwilligerswerk, ongetwijfeld nog heel wat zal presteren.

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Buelens.

De heer Buelens (VI. Bl.). — Mijnheer de voorzitter, namens het Vlaams Blok wens ik hulde te brengen aan de voorzitter van de commissie voor de Sociale Aangelegenheden. Als mijn voorkeur naar deze commissie uitgaat, heeft dat vooral te maken met de houding van de voorzitter, die steeds bereid was mijn weliswaar schaarse toespraken te aanhoren.

Ik wens haar het allerbeste toe en hoop dat ze met volle teugen van haar grootouderschap mag genieten.

M. le président. — La parole est à Mme De Galan, ministre.

Mme De Galan, ministre des Affaires sociales. — Monsieur le président, il est vrai que le gouvernement a le dernier mot. Mais ici, c'est en tant qu'amié que je prends la parole pour rendre à Mme Maximus un hommage extrêmement vibrant. J'ai toujours beaucoup apprécié la manière dont elle a conduit ses travaux. Elle part, au moment où d'autres vont vers de nouveaux destins politiques, pour une retraite dont on me dit qu'elle est bien plus remplie que le temps plein d'un travailleur salarié ou indépendant.

Je voudrais dire à Lydia que, dans le cadre des deux mandats qu'elle a exercés — tant à la Chambre qu'au Sénat —, elle a toujours donné, dans la plus grande justice, la parole à tous ceux qui la demandaient. Elle a toujours écouté les arguments jusqu'au bout et fait preuve de beaucoup de patience, en tant que présidente, tant à l'égard des membres du gouvernement que des parlementaires de la majorité ou de l'opposition.

Mevrouw Maximus bij haar vertrek een goede gezondheid wensen is toch het minste wat ik kan doen tegenover een zo jonge bruggepensioneerde.

Beste Lydia, nu de loopbaan voor de vrouwen is verlengd, vertrekt gij mijns inziens toch wat te vroeg. Ik had je nog liever een tijdje in ons midden gezien.

Mijnheer de voorzitter, ik denk dat al mijn collega's ministers die aan de werkzaamheden van de commissie voor de Sociale Aangelegenheden deelnemen zich onomwonden bij mijn eerbetoon kunnen aansluiten. Zelfs alle vrienden uit de oppositie zijn Lydia een warm hart genegen.

Beste Lydia, bewaar uw mooie glimlach en blijf het leven filosofisch benaderen zodat ge nooit een oude wijze dame wordt, want dat mogen de dames senatoren nooit worden.

Mijnheer de voorzitter, zoals u weet zijn de vrouwen in de Senaat niet oud, noch wijs.

De voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Maximus.

Mevrouw Maximus (SP). — Mijnheer de voorzitter, u begrijpt dat ik nu een moeilijk moment meemaak, want zelfs als men de beslissing zelf neemt, blijft afscheid nemen moeilijk.

Ik moet hier heel wat vrienden achterlaten, bij wijze van spreken althans, want velen hebben mijn adreskaartje ontvangen samen met de belofte dat ik en mijn echtgenoot de deur openhouden voor al degenen die we in ons leven tot onze vriendenkring mochten rekenen.

Als democrate ben ik er fier op dat ook politici uit de oppositie erkennen dat ik gepoogd heb de politiek op een democratische manier te bedrijven. Dat heeft mij niet zo veel moeite gekost, want na een 32 jaar lange loopbaan in de ziekteverzekering heb ik bij het sluiten van conventies met zorgverstrekkers geleerd om te luisteren naar ieders argumenten en om steeds te zoeken naar de beste oplossing voor de zieken. Deze beroepsvorming is mij in de Senaat goed van pas gekomen.

Als politica heb ik het geluk gekend in mijn beroepsleven te kunnen doen wat mij goed ligt en heb ik zodoende van mijn werk een hobby, in de positieve betekenis van het woord, kunnen maken. Ik heb een mooi leven opgebouwd. Ik ben tot in het hoogste cenakel geraakt en ben er fier op senator te zijn. Die functie ligt mij en sluit aan bij mijn natuur. Ik wil in deze hulde alle parlementsleden betrekken die hier fantastisch werk leveren. Ik heb in de Senaat veel waardevolle mensen leren kennen. Niet iedereen komt hier op de voorgrond en krijgt een hoofdrol toegewezen. Heel wat onder hen presteren echter uitstekend. Niet elk parlements lid had het geluk om zoals ik veertig jaar geleden als het ware een trouwbelofte af te leggen om er op een welbepaald ogenblik mee te stoppen en dan samen met de echtgenoot verder te gaan, sommigen moeten de rit uitrijden en verdwijnen misschien in de anonimiteit omdat ze niet meer worden herkozen. Ik betrek al deze mensen in de hulde die mij wordt betoond. Ik dank harte-lijk al degenen waarmee ik heb mogen samenwerken. (*Applaus.*)

OVERLIJDEN VAN EEN OUD-SENATOR

DÉCÈS D'UN ANCIEN SÉNATEUR

De voorzitter. — De Senaat heeft met groot leedwezen kennis gekregen van het overlijden van de heer Allard, eresenator.

Uw voorzitter betuigt het rouwbeklag van de vergadering aan de familie van ons betreurd gewezen medelid.

Le Sénat a appris avec un vif regret le décès de M. Allard, sénateur honoraire.

Votre président adresse les condoléances de l'assemblée à la famille de notre regretté ancien collègue.

PROJET DE LOI PORTANT DES DISPOSITIONS SOCIALES (ÉVOCATION)

Discussion générale

Discussion des articles

(Article 60 du Règlement)

WETSONTWERP HOUDENDE SOCIALE BEPALINGEN (EVOCATIE)

Algemene bespreking

Artikelsgewijze bespreking

(Artikel 60 van het Reglement)

M. le président. — Nous abordons l'examen du projet de loi.

We vatten de bespreking aan van het wetsontwerp.

Conformément à notre Règlement, le texte adopté par la commission servira de base à notre discussion. (*Voir document n° 1-1175/4 de la commission des Affaires sociales du Sénat. Session 1998/1999.*)

Volgens het Reglement geldt de door de commissie aangenomen tekst als basis voor de bespreking. (*Zie gedrukt stuk nr. 1-1175/4 van de commissie voor de Sociale Aangelegenheden van de Senaat. Zitting 1998/1999.*)

La discussion générale est ouverte.

De algemene bespreking is geopend.

La parole est à la rapporteuse.

Mme Delcourt-Pêtre (PSC), rapporteuse. — Monsieur le président, ce projet de loi évoqué par le Sénat a été examiné par la commission des Affaires sociales au cours de ses réunions des 15, 16 et 17 décembre dernier.

La commission a examiné, plus particulièrement, les titres 2 — Affaires sociales, 3 — Intégration sociale, 4 — Santé publique, 5 — Statut social des indépendants et 6 — Pensions.

Une grande partie des discussions en commission des Affaires sociales a porté sur les amendements introduits par MM. Hazette, Destexhe et Mme Nelis, aux dispositions du projet de loi relatives aux médicaments.

MM. Hazette et Destexhe ainsi que Mme Nelis ont déposé les amendements numéros 1 et 7 visant à ce qu'un représentant de l'industrie du médicament siège au Conseil technique des spécialités pharmaceutiques. La ministre a fait observer que cette disposition légale supplémentaire était superflue, dans la mesure où l'industrie pharmaceutique assistait déjà avec voix consultative aux travaux du Conseil technique des spécialités pharmaceutiques, et ce à sa demande.

Ces amendements ont été rejetés par six voix contre deux en commission.

Par ailleurs, Mme Nelis et consorts ont déposé un amendement visant à fixer une procédure pour la révision de l'admission d'un médicament au remboursement. Les auteurs de l'amendement insistaient surtout sur la sécurité juridique qu'apporterait cet amendement. La ministre a répondu que l'INAMI considérait une telle disposition comme superflue. Selon la ministre, la Commission conventionnelle mutualités-pharmaciens devra fixer les nouveaux critères qui seront insérés dans l'arrêté royal applicable en la matière. Cet amendement a été rejeté par six voix contre deux.

MM. Hazette et Destexhe ainsi que Mme Nelis ont déposé des amendements visant à accélérer la procédure de remboursement des médicaments. Les amendements proposés envisageaient que le Conseil technique des spécialités pharmaceutiques commence l'examen de la demande de remboursement de médicaments sans attendre l'avis de la Commission de transparence.

Plusieurs membres ont déploré, en effet, que le délai d'admission en matière de remboursement des médicaments était anormalement long en Belgique par rapport à celui des pays voisins. Cette situation résulterait, selon un membre, soit de la procédure, soit de la manière d'appliquer celle-ci. Certains ont émis la crainte que plus aucun agrément de spécialité ne soit demandé en Belgique, que les spécialités soient agréées à l'étranger et obligatoirement remboursables en Belgique.

La ministre a rappelé que les délais étaient actuellement fixés conformément à la directive européenne et déjà difficiles à respecter étant donné que trois ministères étaient associés à la procédure. Par ailleurs, la Belgique était, après la France, le plus grand consommateur de médicaments d'Europe, ce qui n'était pas nécessairement un mal en soi, si cela pouvait, comme l'a souligné un membre, avoir un effet positif sur d'autres secteurs de la sécurité sociale: diminution des absences pour raisons de santé, diminution des allocations pour incapacité de travail.

La ministre a souligné que l'avis de la Commission de transparence devait être connu au moment où l'on saisissait le Conseil technique d'un dossier. Elle a encore fait remarquer que pour les molécules plus anciennes, les prix belges étaient en moyenne supérieurs aux prix fixés par les pays voisins, mais que depuis deux ans

ils s'en rapprochaient. En outre, le blocage des prix des spécialités pharmaceutiques a été prorogé pour un an afin de pouvoir rester dans les limites du budget et accélérer le remboursement des molécules innovantes et nécessairement plus chères.

Ces amendements ont été rejetés par six voix contre deux.

MM. Hazette et Destexhe et Mme Nelis ont aussi déposé des amendements visant à éviter que l'on applique, pendant la durée des contrats prix-volume, le régime normal pour les médicaments remboursables, en ce qui concerne les spécialités pharmaceutiques qui font l'objet de ces contrats. Pour un des auteurs de l'amendement, les contrats prix-volume peuvent être intéressants pour certaines applications limitées, mais le problème de l'applicabilité à ces contrats de la réglementation concernant les remboursements subsiste.

Selon les explications de la ministre, les contrats prix-volume étant contraignants pour tous, le régime normal ne peut être appliqué aux spécialités dont question pendant la période au cours de laquelle le contrat prix-volume sera en vigueur.

Ces amendements ont été rejetés par six voix contre deux.

MM. Hazette et Destexhe ainsi que Mme Nelis ont déposé des amendements visant à inscrire également dans la loi la possibilité pour les entreprises concernées de proposer un contrat prix-volume. Pour la ministre, comme de fait, ce sont souvent les entreprises qui, dans le cadre de la demande d'agrément, prennent l'initiative de conclure un contrat prix-volume, elles sont, par définition parties à de tels contrats et participent d'une manière ou d'une autre à leur négociation. Il n'y a donc aucune raison, pour Mme la ministre, d'inscrire une disposition formelle dans la loi en la matière.

MM. Hazette et Destexhe ont déposé un amendement visant à supprimer l'article 104. Mme Nelis a déposé un amendement similaire visant à supprimer les articles 104 et 105. Ces articles conduisent à exclure les prestations exécutées en hospitalisation de jour de la couverture de l'assurance obligatoire soins de santé des indépendants en conférant à cette mesure un caractère rétroactif au 1er juillet 1996.

Un des auteurs de l'amendement a fait remarquer que ces articles soulevaient tant un problème de fond qu'un problème de forme. Le problème de forme est lié au fait que l'on tranche apparemment ainsi un différend entre mutualités. En réalité, suivant l'interprétation qu'elles ont donnée depuis 1996 de la loi, certaines mutualités ont remboursé les frais d'administration de médicaments en cas d'hospitalisation de jour, et d'autres non. En l'espèce, les tribunaux s'étaient prononcés en première instance et en appel en faveur de l'interprétation de la loi donnée par une mutualité considérant qu'elle devait prendre les remboursements dont question à sa charge. La question est pendante devant la Cour de cassation. Plusieurs membres se sont insurgés toutefois contre le caractère rétroactif de la disposition en projet.

Le problème de fond, souligné par un des auteurs de l'amendement, réside dans le fait qu'en pratique, ces dispositions forceront les patients à rester un jour de plus à l'hôpital afin de pouvoir bénéficier du remboursement, de sorte que ce qui était conçu initialement comme une mesure d'économie entraînera en fin de compte un surcoût.

Un membre a toutefois relevé que le Collège intermutualiste était parvenu à un accord en cette matière, à savoir que l'administration de médicaments au cours d'une hospitalisation de jour à des patients relevant du régime des indépendants ne pouvait donner lieu à remboursement dans le cadre de l'assurance obligatoire. Une seule mutualité ne se serait pas conformée à cet accord. Ce membre a souligné que le fait qu'une seule mutualité rompe l'accord, vraisemblablement pour augmenter le nombre de ses affiliés, n'est pas un comportement correct.

La ministre a dit comprendre le point de vue de la mutualité en cause, étant donné que plusieurs réglementations définissent l'hospitalisation de jour comme étant une fonction hospitalière, ce qui donnerait à penser qu'elle fait partie des grands risques. Toutefois, le gouvernement a décidé, compte tenu du déficit financier considérable du régime des indépendants, d'insérer cette disposition dans la loi-programme. Il est question en l'espèce d'une dépense de 34 millions de francs à charge de la mutualité dont question.

Les amendements numéros 6 et 13 ont été rejetés par six voix contre deux.

En matière d'intégration sociale, un membre a souligné que le Conseil national des handicapés demandait depuis des années que l'allocation d'intégration ne soit plus liée au revenu au motif que l'allocation d'intégration sert à couvrir le surcoût qui résulte du handicap. L'intervenante a estimé que l'argumentation était fondée. Elle a interrogé le secrétaire d'État aux fins de savoir s'il était possible budgétairement de supprimer tout lien entre l'allocation d'intégration et le revenu professionnel.

Le secrétaire d'État a répondu que, pour ce qui est du principe, il pouvait souscrire au raisonnement développé, mais que le régime de l'allocation d'intégration était un régime d'aide dont le seul objectif était de permettre aux personnes handicapées, qui ne disposent pas de moyens d'existence suffisants, de faire face également aux surcoûts. Le secrétaire d'État a ajouté qu'il était impossible budgétairement, à court terme, de supprimer le lien entre cette allocation d'intégration et les moyens d'existence, la priorité du gouvernement étant, en effet, d'améliorer la situation de ceux dont les revenus sont les plus faibles.

En ce qui concerne la loi sur les hôpitaux, un membre a demandé au ministre d'expliquer le but poursuivi par le gouvernement en matière de circuits et de réseaux de prestataires de soins. Il a fait observer que le projet de loi conférait un rôle central au médecin généraliste au travers d'un «dossier médical global», tout en mélangeant les soins de première et de deuxième lignes. Le ministre a répondu que le but poursuivi était de promouvoir des synergies entre les hôpitaux dans des domaines autres que les soins de santé proprement dits, comme, par exemple, la logistique, l'informatique, etc. En ce qui concerne les «réseaux», il a fait remarquer que le gouvernement voulait offrir au patient un balisage qui lui permette de suivre une filière de soins déterminée. Toutefois, le patient aurait toute latitude pour renoncer, à un moment donné, aux soins proposés ou pour ne pas consulter certains intervenants de cette filière. Ce système a d'abord été instauré dans le domaine de la psychiatrie. D'autres secteurs médicaux devraient suivre, tel le secteur de la pédiatrie.

Le même membre a relevé que les soins à domicile pouvaient également être concernés par ces «réseaux». Il a cité un projet d'arrêté royal pris en exécution de la disposition en projet concernant les soins psychiatriques à domicile et préconisant un rattachement fonctionnel à un centre psychiatrique. Le projet d'arrêté royal dispose que le département de psychiatrie doit conclure des accords de coopération avec des prestataires de soins de première ligne, à savoir les médecins généralistes et les services de soins à domicile existants, qui ne peuvent intervenir pour le traitement d'affections somatiques non psychiatriques qu'à la demande de l'équipe intégrée de soins à domicile. Le membre a dit que cela constituait une atteinte fondamentale au libre choix du patient, dans la mesure où le médecin de famille ne pouvait intervenir qu'à la demande de l'équipe intégrée de soins à domicile.

Un autre membre a fait remarquer que le projet était interprété de manière totalement différente dans le milieu des prestataires de soins à domicile. Il a demandé que l'on élabore un cadre légal concernant la liberté de choix du patient. Il s'est également interrogé sur le financement de ces mesures.

Un membre a insisté pour qu'il ne puisse y avoir aucune contradiction entre la disposition conférant une base légale aux comités d'éthique existants, permettant d'avoir un comité d'éthique pour plusieurs hôpitaux, qui, selon le membre, serait dès lors habilité à rédiger des protocoles relatifs à des expériences sur l'homme et le matériel de reproduction humaine, et les textes actuellement en préparation basés sur les discussions menées au sein de la commission du Sénat.

Un membre a constaté qu'une disposition donnait au Roi le pouvoir de préciser des règles relatives aux actes médicaux devant être obligatoirement exécutés en milieu hospitalier et ceux pouvant être réalisés en milieu extrahospitalier. Il a exprimé sa crainte de voir les laboratoires privés de biologie clinique et de radiographie extrahospitaliers confrontés à une diminution de leurs activités. Il s'est interrogé sur les critères de classement de ces actes et sur la possibilité de mener un débat parlementaire à ce sujet. Le ministre a déclaré que le Conseil scientifique, le Conseil

national des établissements hospitaliers et d'autres organes consultatifs auraient leur rôle à jouer dans la détermination de ces critères. Les arrêtés royaux d'exécution seront également soumis au Conseil des ministres.

En ce qui concerne le statut social des travailleurs indépendants, un membre a rappelé qu'il avait déposé une proposition de loi similaire à certaines dispositions du projet de loi, réglant le droit à la pension complémentaire du conjoint aidant de l'indépendant. Il a exprimé sa crainte face à la solution retenue par le ministre de mélanger solidarité et capitalisation. Par ailleurs, il a relevé que la solution proposée risquait de détourner du système les conjoints aidants non susceptibles de percevoir un jour la prime de naissance liée au paiement de la cotisation volontaire au secteur de l'assurance maladie-invalidité. Le ministre a répondu qu'il s'était basé sur le système existant afin de ne pas trop compliquer les choses. De plus, la formule de capitalisation emporte généralement la préférence des indépendants.

Un autre membre fait remarquer à cet égard que, dans le cadre des régimes généraux de pension, on évolue aussi de plus en plus vers des systèmes de capitalisation. Il est donc souhaitable que ce régime soit appliqué aux indépendants.

Une autre intervenante a constaté que trop peu de femmes faisaient usage du régime de l'assurance libre contre l'incapacité de travail. Elle y voyait un manque d'information. Elle soulignait toutefois que le conjoint aidant pouvait être dissuadé de se constituer des droits individuels par le conjoint indépendant, compte tenu du coût d'une telle assurance.

Le ministre a répété qu'il ne comprenait pas pourquoi les indépendants et les titulaires de professions libérales étaient si peu nombreux à se constituer une pension libre complémentaire, alors que ce régime était avantageux sur le plan fiscal.

En commission des Affaires sociales, l'ensemble du projet de loi a été adopté par six voix contre deux.

Au nom de mon groupe, je me réjouis de mesures particulièrement positives. Parmi celles-ci, on peut notamment citer: une meilleure garantie de l'indemnisation des victimes d'accidents du travail lors d'une rechute en incapacité temporaire de travail, en cas de remise au travail chez un nouvel employeur ou lorsqu'un travailleur est occupé chez des employeurs différents, par l'instauration d'un droit de subrogation au profit de l'employeur qui a payé la rémunération garantie pour une maladie ou un accident autre qu'un accident du travail; la procédure de médiation prévue en cas d'incapacité de travail très grave, qui devrait permettre un allègement du nombre de litiges portés devant le tribunal du travail; la possibilité pour le père de l'enfant, en cas de séparation et lorsqu'il y a exercice conjoint de l'autorité parentale, de percevoir les allocations familiales sans recourir à une procédure judiciaire, lorsque l'enfant et le père ont la même résidence principale, avec une extension du droit de faire appel devant le tribunal du travail étendue à la mère de l'enfant; l'instauration de deux semaines de congé de maternité supplémentaires accordées aux travailleuses dans le cas de naissances multiples; les mesures en faveur du secteur des soins infirmiers à domicile; les mesures prises en matière de vacances annuelles des étudiants; les mesures permettant aux employeurs assujettis au régime des ouvriers mineurs et assimilés de bénéficier des avantages octroyés aux employeurs relevant du régime général de la sécurité sociale des travailleurs salariés, en matière de réduction de cotisations patronales de sécurité sociale; les dispositions visant à garantir la continuité de la pension complémentaire et à instaurer un droit à la pension complémentaire pour le conjoint aidant du travailleur indépendant; les mesures prises en vue d'encourager la mise au travail des personnes étrangères inscrites au registre de la population et bénéficiant de l'aide sociale financière.

Notons également la mesure visant, dans le cadre de la lutte contre la pauvreté, à permettre au demandeur de prestations familiales garanties de maintenir son droit aux allocations familiales dans ce régime, en faveur d'un enfant présent dans un ménage bénéficiaire du minimex.

Dans le domaine du remboursement des nouvelles molécules, je reconnais la volonté de Mme la ministre des Affaires sociales d'améliorer la situation.

Toutefois, il me paraît important de poursuivre rapidement les efforts en vue de raccourcir la procédure de remboursement des médicaments — procédure actuellement très longue —, dont l'effet positif sur la confort des malades et sur la diminution des autres coûts de soins de santé est démontré, dans des domaines aussi prioritaires que le traitement du sida, du cancer ou d'autres maladies telles que l'asthme, l'épilepsie, le diabète, la maladie de Parkinson ou les troubles cardio-vasculaires.

En matière de réforme de la loi sur les hôpitaux, je me permets également d'insister sur la nécessité d'établir un cadre légal concernant la liberté de choix du patient en matière de traitement.

Je voudrais rendre attentifs le Sénat, la commission et le ministre des Affaires sociales à ces deux aspects insuffisamment traités selon moi.

Le groupe PSC du Sénat se prononcera en faveur de ce projet de loi, notamment en raison des importantes décisions qu'il comporte. (*Applaudissements.*)

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Devolder.

De heer Devolder (VLD). — Mijnheer de voorzitter, vooraf wil ik de rapporteur feliciteren met haar efficiënt verslag.

Tijdens de commissievergadering heeft de VLD-senaatsfractie bij het wetsontwerp houdende sociale bepalingen heel wat opmerkingen gemaakt, vooral in verband met de procedure voor prijsbepaling en terugbetaling van nieuwe geneesmiddelen. Zoals bekend en reeds herhaaldelijk aangeklaagd, neemt deze procedure in België zeer veel tijd in beslag. Het wetsontwerp past deze procedure op een aantal vlakken aan. Dit is een eerste kleine stap in de richting van een vlottere regeling.

Voor de VLD gaat deze beperkte aanpassing echter niet ver genoeg. De procedure blijft onaanvaardbaar lang aanslepen. Daardoor zijn vele nieuwe geneesmiddelen voor Belgische patiënten niet beschikbaar, terwijl ze in de ons omringende landen al wel worden verkocht. De Belgische patiënt heeft met andere woorden slechts een beperkte toegang tot de medische vernieuwing. Het gaat hierbij zelfs om geneesmiddelen voor de behandeling van ziekten die een prioritaire aandacht verdienen, zoals aids, borstkanker, colorectale kanker, kanker van de eileiders, astma, epilepsie, suikerziekte, de ziekte van Parkinson, migraine, amyotrofe laterale sclerose, depressie, hart- en vaatziekten enzovoort. De hele procedure, bestaande uit de doorzichtigheids-, prijs- en terugbetalingsprocedure, duurt in de praktijk gemiddeld meer dan één jaar. De voorgestelde wijzigingen volstaan niet om te komen tot een redelijke termijn en om de naleving van de Europese voorschriften te waarborgen. Die voorschriften bepalen dat de procedure maximum 180 dagen mag duren. Om deze doelstellingen te bereiken zijn bijkomende veranderingen noodzakelijk en moet een mechanisme worden gevonden dat respect voor de termijnen waarborgt.

In de commissie voor de Sociale Aangelegenheden heeft de VLD-fractie amendementen ingediend om te komen tot een effectieve verkorting van de termijnen voor de aanneming van nieuwe geneesmiddelen. Jammer genoeg stellen we vast dat in ons land de politieke moed en durf ontbreken om deze problematiek grondig aan te pakken en ervoor te zorgen dat we in Europa niet achterop blijven hinken.

De procedure voor de terugbetaling van geneesmiddelen, die nu het leeuwendeel van de totale proceduretijd in beslag neemt, zou met een aantal praktische en structurele aanpassingen in de werking van de bevoegde Technische Raad voor farmaceutische specialiteiten, de TRFS, kunnen worden verbeterd en versneld. De vereenvoudigingen die in het wetsontwerp worden voorgesteld, zijn niet toereikend. Zo vinden we het wenselijk en eigenlijk niet meer dan normaal dat een vertegenwoordiger van de farmaceutische industrie deel uitmaakt van de TRFS. De farmaceutische industrie moet als een volwaardige partner bij het geneesmiddelenbeleid worden betrokken. Aangezien een vertegenwoordiger van deze sector zowel in de «doorzichtigheidscommissie» als in de «prijzencommissie» aanwezig is, is het aangewezen naar analogie ook een vertegenwoordiger in de Technische Raad op te nemen. Bovendien toont de huidige

werking van de Technische Raad aan dat er een gebrek aan «technisch» overleg is. We begrijpen de weerstand van de minister op dit vlak dan ook niet goed.

Bovendien stellen we voor in de werking van de TRFS mechanismen in te bouwen die verhinderen dat de procedure voor de terugbetaling van geneesmiddelen wordt geblokkeerd. Momenteel kan de TRFS het onderzoek van de aanvraag laten aanslepen, omdat de procedure niet kan worden voortgezet zolang de raad geen beslissing heeft genomen. We pleiten ervoor dat de TRFS en het verzekeringscomité samen over een termijn van 150 dagen beschikken om hun advies te geven. Indien ze binnen die termijn geen advies hebben verstrekt, moet de minister van Sociale Zaken een beslissing nemen, zodat de termijn van 180 dagen kan worden gerespecteerd. Wie durft nu nog te beweren dat ik geen vertrouwen heb in de minister!

Bovendien zou het interessant zijn dat de TRFS de mogelijkheid krijgt een advies te formuleren zonder op dat van de «doorzichtigheidscommissie» te moeten wachten. Onze voorstellen, die blokkering van de procedure verhinderen om ze te kunnen versnellen, werden echter verworpen.

In dit wetsontwerp wordt ook voorbijgegaan aan de herziening van de teugbetaling van een aangenomen specialiteit. Deze herziening, bijvoorbeeld in geval van het bekend worden van nieuwe indicaties voor een bepaald geneesmiddel, dient volgens duidelijke criteria, volgens een heldere procedure en op een rechtzeker wijze te verlopen. In het voorliggend wetsontwerp zijn daarvoor evenwel geen bepalingen opgenomen. In het traagwerkend overheidsapparaat is er, met andere woorden, geen enkele waarborg voor een vlot verloop van de procedure.

Wat betreft de prijsvolumecontracten verleent het wetsontwerp alleen aan de minister en aan de Technische Raad het initiatief recht om een contract voor te stellen. Aangezien de Technische Raad de minister adviseert lijkt dit laatste overbodig. De producent moet de kans krijgen een voorstel te doen. Het is immers niet meer dan normaal dat enkel de toekomstige partijen de mogelijkheid hebben terzake een initiatief te nemen. Zoals de minister reeds erkende, zijn het de facto reeds de producenten die het initiatief nemen tot het sluiten van prijsvolumecontracten. Waarom kan dit niet wettelijk worden vastgelegd? We hopen dat de minister verstandige uitvoeringsbesluiten neemt.

Het regime van de prijsvolumecontracten is een uitzonderingsregime. De specialiteiten die er het voorwerp van uitmaken dienen vrijgesteld te worden van de toepassing van de regels die voor het algemeen regime gelden. Specialiteiten onder contract mogen immers niet cumulatief onderworpen zijn aan beide regimes, anders heeft dit contractuele regime geen enkele aantrekkingskracht. In het wetsontwerp wordt de juridisch verwarrende situatie voor dit soort producten evenwel ongewoerd gelaten.

Verder willen we nog de bizarre situatie omtrent de artikelen 104 en 105 van het wetsontwerp aanklagen. De schrapping van de terugbetaling bij daghospitaisatie voor zelfstandigen gaat in tegen de bedoeling van de regering om daghospitaisatie aan te moedigen. Deze schrapping zal ertoe leiden dat zelfstandigen geen beroep meer zullen doen op daghospitaisatie, maar zich zullen laten opnemen, waardoor de kosten voor het stelsel van de zelfstandigen zullen stijgen en het bestaande deficit nog zal vergroten. Hier wordt een vete tussen ziekenfondsen beslecht. Een bepaalde mutualiteit heeft, zeer tegen de zin van andere, sinds 1996 geneesmiddelen voor zelfstandigen terugbetaald onder het stelsel grote risico's. Bij een geschil voor de rechtbank gaf deze de betrokken mutualiteit gelijk. Nu probeert de overheid door middel van de artikelen 104 en 105 met terugwerkende kracht, tegen de beslissing van de rechtbank in, de wet te veranderen. Voor de VLD is dit soort praktijken onaanvaardbaar. Op die manier verliest de overheid haar geloofwaardigheid.

Het volgende zeer belangrijke punt wil ik nogmaals onder de aandacht van de minister brengen. Personen die aan een zeldzame ziekte lijden worden niet alleen geconfronteerd met de fysieke en psychische weerslag ervan, maar hebben ook een enorme meerkost. Terugbetaling kan enkel via een log en traagwerkend administratief apparaat en na vechten tegen windmolens. In de inleidende uiteenzetting zegt de minister dat het de bedoeling is de

werking van het College van geneesheren-directeurs en van het Solidariteitsfonds te verbeteren. In het verslag wordt zelfs specifiek verwezen naar patiënten die aan een zeldzame huidziekte lijden en voor wie aanpassingen meer dan noodzakelijk zijn.

Bij deze wil ik de minister nogmaals zeggen hoezeer ik het betreurt dat ze de eenvoudige administratieve oplossing die ik heb voorgesteld, afwijst. Ik stel voor om, naar analogie van het Nationaal Werk voor oorlogsinvaliden, deze patiënten een persoonlijk geneesmiddelenvoorschrijfboekje te bezorgen. Zelfs NMBS-personeelsleden hebben een dergelijk persoonlijk boekje, waardoor ze bij de apotheker onmiddellijk en zonder omslachtige procedure, tegen terugbetalingstarief, geneesmiddelen kunnen verkrijgen zonder wat dan ook te moeten voorschieten. De invoering van een verplichte SIS-kaart zou voor een nog eenvoudigere oplossing kunnen zorgen. Aan deze patiënten kan een bijzondere identificatiecode worden toegekend die door de apotheker op het voorschrift uitgeprint wordt en onmiddellijk recht geeft op het derdebetalersysteem, ten minste voor de geneesmiddelen ter behandeling van *epidermolysis bullosa*. Jammer genoeg vallen mijn voorstellen blijkbaar opnieuw in dovemansoren en wordt een *retour du cœur* politiek versmacht in een ingewikkelde administratieve procedure.

Ik deel de minister nog mee dat ik als gemeenschapssenator in het Vlaams Parlement over deze kwestie ook een vraag zal stellen aan minister Stevaert, die de problemen met een bulldozer pleegt aan te pakken. Ik zal zijn en haar antwoord zeer aandachtig lezen. Allicht volgt daaruit een nieuwe confrontatie, in de vorm van een discussie in de commissie of een mondelinge vraag in de plenaire vergadering.

M. le président. — La parole est à Mme De Galan, ministre.

Mme De Galan, ministre des Affaires sociales. — Monsieur le président, mon intervention sera brève. En fait, je souhaiterais féliciter la rapporteuse de son rapport extrêmement complet. Je voudrais aussi répondre aux questions qu'elle a posées et aux précisions qu'elle a demandées à la fin de son intervention, en s'exprimant au nom de son groupe.

Toutes les questions qui m'ont été adressées tant à la Chambre qu'au Sénat, portent sur les médicaments, qu'il s'agisse de transparence, de surconsommation, de prescriptions adéquates, et de procédures d'agrément ou de remboursement. À mes yeux, tous ces problèmes dépassent de loin le fait de savoir si un représentant doit siéger avec voix consultative ou effective, au sein d'un organe d'avis ou de décision.

Comme vous le savez certainement, madame Delcourt, l'influence qui prévaut dans ce domaine est puissante. Nous l'avons encore vu ces derniers jours puisque comme moi, je suppose, vous aurez reçu des dizaines de lettres portant sur le même objet.

L'industrie doit effectivement être un partenaire à part entière et à d'ailleurs toujours été considérée comme tel, pour plusieurs raisons. Tout d'abord, elle emploie un nombre important de nos concitoyens dotés de qualifications très diverses. Ensuite, la recherche et le développement de nouvelles molécules sont fondamentaux; mais un équilibre doit être établi entre les moyens à affecter aux dépenses en matière de médicaments, d'une part, et l'efficacité thérapeutique de ces derniers, d'autre part.

Je puis déjà vous signaler que, demain, le président de la commission «Profil Médicaments», que j'ai instaurée voici trois ans, rendra publique, pour la presse et les médecins, une information sur une première classe de médicaments ayant fait l'objet d'une conférence de consensus. Les médecins sont prioritairement concernés puisque, en tant que prescripteurs, ils sont à l'origine des dépenses en matière de médicaments. Certains conseils élémentaires seront donnés en échange de l'utilisation de substances plus coûteuses. Vous apprendrez également que les deux prochaines conférences de consensus se pencheront sur deux classes importantes de médicaments très couramment prescrits, ou surprescrits, contre le cholestérol et la dépression nerveuse.

Ces données ajoutées à celle de Pharmanet — vous avez déjà reçu des documents sur les premières constatations opérées et sur le profil moyen des praticiens de première ligne dans notre pays — pourront être utilisées par les GLEM, les groupes d'intervention de premier niveau.

Dans le cadre de l'accréditation renforcée, il sera demandé aux GLEM de consacrer au moins une séance par semestre au bon usage du médicament, à sa prescription correcte, et ce aussi longtemps que les praticiens bénéficieront de données qui ne leur sont pas opposables. Selon cette procédure en cours en Allemagne et dans d'autres pays, on confronte les pratiques des différents médecins; celui qui s'écarte de la ligne est pénalisé sur ses remboursements par l'assurance soins de santé.

Nous avons voulu travailler sur une base volontaire où les références médicales sont utilisées pour évaluer et améliorer le comportement personnel en matière de pratiques et non pour punir immédiatement avant d'incorporer la pratique à l'usage.

Pour le reste, madame Delcourt, monsieur Devolder, vous pouvez introduire dans la loi tous les délais possibles, si l'INAMI ne dispose pas du personnel suffisant pour traiter ces dossiers, notre effort sera vain.

Les examens de recrutement de pharmaciens pour renforcer le CTSP et préparer les dossiers auront lieu mercredi prochain. L'exécution de la loi que vous voterez en séance plénière est déjà amorcée sur le terrain. Je veux bien raccourcir les délais de remboursement à condition de disposer de personnes pour instruire les dossiers et de faire un tri, à l'intérieur d'une enveloppe raisonnable, tenable et donc «durable» — pour reprendre un terme très usité en matière d'environnement — parmi les substances dont l'efficacité thérapeutique n'est peut-être pas suffisamment prouvée, tout en veillant au respect des objectifs de santé publique et des impératifs financiers de l'assurance.

Pour répondre à M. Devolder, il est bien entendu que les arrêtés seront pris avec rapidité.

Pour le surplus, l'idée, qu'il avait évoquée, lors d'une précédente demande d'explications, a été soumise à l'INAMI. Ainsi, le carnet individuel de prescriptions, notamment pour les maladies extrêmement rares, évitera, comme M. Devolder l'avait demandé, tout abus possible. Dans le passé, en effet, les anciens carnets de prescriptions ont connu des dérives que d'aucuns, appartenant notamment à la formation de M. Devolder, voulaient déjà éliminer. L'idée de M. Devolder a donc été retenue et si elle est conforme à nos souhaits d'une santé publique et du respect des dépenses publiques dans le domaine de la prescription des médicaments, nous nous efforcerons de la mettre en pratique.

M. le président. — Plus personne ne demandant la parole, la discussion générale est close et nous passons à l'examen des articles auxquels des amendements ont été déposés.

Daar niemand meer het woord vraagt is de algemene bespreking gesloten. We gaan nu over tot de bespreking van de artikelen waarop amendementen werden ingediend.

L'article 100 est ainsi rédigé :

Art. 100. À l'article 28 de la même loi, sont apportées les modifications suivantes :

— le § 1er est complété par la phrase suivante : « Dans le Conseil technique des spécialités pharmaceutiques, siège un représentant du Service du contrôle médical. »;

— au § 3, les termes « à l'exception de la proposition visée à l'article 35, § 3, 1°, » sont insérés entre les mots « les propositions » et « ou les avis ».

Art. 100. In artikel 28 van dezelfde wet, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

— § 1 wordt aangevuld met de volgende zin : « In de Technische Raad voor farmaceutische specialiteiten heeft een vertegenwoordiger van de Dienst voor geneeskundige controle zitting. »;

— in § 3 worden de woorden « met uitzondering van het in artikel 35, § 3, 1°, bedoeld voorstel » ingevoegd tussen de woorden « voorstellen » en « of adviezen ».

Mevrouw Nelis-Van Liedekerke stelt volgend amendement voor :

« In de voorgestelde tekst, naast het eerste gedachtestreepje, de woorden « heeft een vertegenwoordiger van de Dienst voor geneeskundige controle zitting » vervangen door de woorden

« hebben een vertegenwoordiger van de Dienst voor geneeskundige controle, evenals een vertegenwoordiger van de representatieve beroepsvereniging van de farmaceutische industrie zitting. »

« Dans le texte proposé, au premier tiret de l'alinéa 1er, remplacer les mots « siège un représentant du Service du contrôle médical » par les mots « siègent un représentant du Service du contrôle médical ainsi qu'un représentant de l'association professionnelle représentative de l'industrie pharmaceutique. »

Het woord is aan mevrouw Nelis.

Mevrouw Nelis-Van Liedekerke (VLD). — Mijnheer de voorzitter, ik verwijs naar de schriftelijke verantwoording. Dat geldt voor alle amendementen.

M. le président. — Le vote sur l'amendement est réservé.

De stemming over het amendement wordt aangehouden.

L'article 101 est ainsi rédigé :

Art. 101. À l'article 35 de la même loi, modifié par la loi du 20 décembre 1995, par les arrêtés royaux du 23 décembre 1996 et du 25 avril 1997 et la loi du 22 février 1998, sont apportées les modifications suivantes :

— au § 1er, alinéa 2, la sixième phrase est remplacée par les phrases suivantes : « L'admission des prestations visées à l'article 34, alinéa 1er, 5°, fait l'objet d'une révision au moins tous les cinq ans. Toutefois la première révision a lieu dans les trois ans après l'admission initiale. Après avis motivé du Conseil technique des spécialités pharmaceutiques, le Roi peut porter cette période de trois ans jusqu'à cinq ans maximum. » ;

— le § 2 est complété par l'alinéa suivant :

« Les dispositions du présent paragraphe ne s'appliquent pas à la nomenclature des prestations visées à l'article 34, alinéa 1er, 5°, b) et c), en ce qui concerne la liste visée au § 3. » ;

— le § 3 est remplacé par la disposition suivante :

« § 3. Le ministre peut modifier la liste jointe à l'arrêté royal fixant les conditions dans lesquelles une intervention est accordée pour les prestations de santé visées à l'article 34, alinéa 1er, 5°, b) et c), :

1° sur la base de la proposition formulée d'initiative par le Conseil technique des spécialités pharmaceutiques dans un rapport écrit, qui est transmis directement au Comité de l'assurance et à la Commission de contrôle budgétaire.

La Commission de contrôle budgétaire donne son avis et le Comité de l'assurance décide de transmettre ou non au ministre en ce qui concerne les propositions qui leur ont été transmises par le Conseil technique des spécialités pharmaceutiques ;

2° sur la base de la proposition qui est formulée par le Conseil technique des spécialités pharmaceutiques à la demande du ministre ou de la Commission de convention avec les pharmaciens visée à l'article 48.

Cette proposition, formulée dans un rapport écrit, est communiquée au Comité de l'assurance et à la Commission de contrôle budgétaire ;

3° sur la base de la proposition élaborée par la Commission de convention avec les pharmaciens visée à l'article 48, le Comité de l'assurance ou le ministre, maintenue dans son texte original ou amendée après avoir été soumise à l'avis du Conseil technique des spécialités pharmaceutiques ; cet avis est censé être donné s'il n'est pas formulé dans le délai de 60 jours à dater de la demande.

La procédure visée au 3° peut être suivie :

a) quand le Conseil technique des spécialités pharmaceutiques ne donne pas suite à la demande de proposition visée au 2°, dans le délai de 30 jours à dater de la demande ;

b) quand le Conseil technique des spécialités pharmaceutiques formule une proposition qui ne répond pas aux objectifs contenus dans la demande visée au 2° ; dans ce cas, le rejet de la proposition du Conseil technique des spécialités pharmaceutiques doit être motivée ;

4° sur la base de la procédure prévue à l'article 51, § 3, dernier alinéa ;

5° sur la base de la proposition du Conseil technique des spécialités pharmaceutiques formulée dans le cadre d'une révision de l'admission telle que prévue au § 1er, transmise directement au Comité de l'assurance et à la Commission de contrôle budgétaire.

Le délai pour la fixation du prix et pour l'admission d'une spécialité pharmaceutique au remboursement, en ce compris l'avis de la commission de transparence prévu à l'article 6^{quater} de la loi du 25 mars 1964 sur les médicaments, est au maximum de 180 jours.

Le Roi fixe, par arrêté délibéré en Conseil des ministres, la répartition de ce délai entre les autorités concernées.

Il détermine également les modalités et les délais à respecter pour l'introduction d'une demande de prix et pour l'introduction d'une demande d'admission de spécialités pharmaceutiques visées dans le présent paragraphe, ainsi que les conditions dans lesquelles les délais précités peuvent être suspendus.

Le Roi fixe, par arrêté délibéré en Conseil des ministres, l'entrée en vigueur des trois alinéas précédents.

Outre les informations à fournir par le demandeur, le Roi peut déterminer les informations que le ministre ayant la Santé publique dans ses attributions et le ministre qui a les Affaires économiques dans ses attributions sont tenus de fournir au Conseil technique des spécialités pharmaceutiques pour lui permettre de formuler sa proposition. Le Roi fixe aussi le délai dans lequel l'information doit être fournie.

Art. 101. In artikel 35 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 20 december 1995, bij de koninklijke besluiten van 23 december 1996 en 25 april 1997 en de wet van 22 februari 1998, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

— in § 1, tweede lid, wordt de zesde zin vervangen door de volgende zinnen : « De aanneming van de in artikel 34, eerste lid, 5°, bedoelde verstrekkingen wordt ten minste om de vijf jaar herzien. De eerste herziening na de oorspronkelijke aanneming heeft evenwel plaats binnen drie jaar. Na gemotiveerd advies van de Technische Raad voor farmaceutische specialiteiten, kan de Koning deze periode van drie jaar verlengen tot maximum vijf jaar. » ;

— § 2 wordt aangevuld met het volgende lid :

« De bepalingen van deze paragraaf zijn niet van toepassing op de nomenclatuur van de in artikel 34, eerste lid, 5°, b) en c), bedoelde verstrekkingen wat de in § 3 bedoelde lijst betreft. » ;

— § 3 wordt vervangen door de volgende bepaling :

« § 3. De minister kan de lijst, gevoegd bij het koninklijk besluit tot vaststelling van de voorwaarden waaronder tegemoetkoming wordt verleend in de geneeskundige verstrekkingen bedoeld in artikel 34, eerste lid, 5°, b) en c), wijzigen :

1° op grond van het door de Technische Raad voor farmaceutische specialiteiten op eigen initiatief opgemaakt voorstel, geformuleerd in een schriftelijk verslag, dat rechtstreeks aan het Verzekeringscomité en de Commissie voor begrotingscontrole wordt meegedeeld.

De Commissie voor begrotingscontrole geeft zijn advies en het Verzekeringscomité beslist over het al dan niet doorsturen aan de minister van de voorstellen die hun werden bezorgd door de Technische Raad voor farmaceutische specialiteiten ;

2° op grond van het voorstel dat de Technische Raad voor farmaceutische specialiteiten heeft gedaan op verzoek van de minister of van de in artikel 48 bedoelde Commissie voor de overeenkomst met de apothekers.

Dat voorstel, geformuleerd in een schriftelijk verslag, wordt meegedeeld aan het Verzekeringscomité en aan de Commissie voor begrotingscontrole ;

3° op grond van het voorstel dat is uitgewerkt door de in artikel 48 bedoelde Commissie voor de overeenkomst met de apothekers, door het Verzekeringscomité of door de minister en waarvan

de oorspronkelijke tekst behouden blijft of dat wordt gewijzigd nadat het voor adviesgeving aan de Technische Raad voor farmaceutische specialiteiten is voorgelegd; dat advies wordt verondersteld te zijn uitgebracht als het niet is gegeven binnen een termijn van 60 dagen na de aanvraag.

De onder 3° bedoelde procedure kan worden gevolgd:

a) als de Technische Raad voor farmaceutische specialiteiten binnen een termijn van 30 dagen na de aanvraag niet ingaat op het verzoek om een voorstel bedoeld in 2°;

b) als de Technische Raad voor farmaceutische specialiteiten een voorstel doet dat niet beantwoordt aan de doelstellingen die zijn vervat in het onder 2° bedoelde verzoek; in dat geval moet de verwerping van het voorstel van de Technische Raad voor farmaceutische specialiteiten worden gemotiveerd;

4° op grond van de in artikel 51, § 3, laatste lid, vastgestelde procedure;

5° op grond van het voorstel dat de Technische Raad voor farmaceutische specialiteiten heeft gedaan in het raam van een herziening van de aanneming zoals is bepaald in § 1 en dat rechtstreeks aan het Verzekeringscomité en aan de Commissie voor begrotingscontrole is meegedeeld.

De termijn voor de vaststelling van de prijs en voor de aanneming van een farmaceutische specialiteit tot de terugbetaling, hierin begrepen het advies van de doorzichtigheidscommissie bedoeld in artikel 6^{quater} van de wet van 25 maart 1964 op de geneesmiddelen, wordt op maximaal 180 dagen bepaald.

De Koning bepaalt, bij een in Ministerraad overlegd besluit, de spreiding van deze termijn over de betrokken autoriteiten.

Hij stelt eveneens de voorwaarden en de na te leven termijnen vast voor het indienen van een prijsaanvraag en voor het indienen van een aanvraag tot aanneming van de in deze paragraaf bedoelde farmaceutische specialiteiten, alsmede de voorwaarden waaronder voornoemde termijnen kunnen worden opgeschort.

De Koning bepaalt, bij een in Ministerraad overlegd besluit, de inwerkingtreding van de drie voorgaande leden.

De Koning kan buiten de informatie die de aanvrager moet indienen, bepalen welke informatie door de minister tot wiens bevoegdheid de Volksgezondheid behoort en door de minister tot wiens bevoegdheid Economische Zaken behoort moet worden meegedeeld aan de Technische Raad voor farmaceutische specialiteiten. De Koning bepaalt eveneens de termijn waarbinnen de informatie moet worden verstrekt.

Mevrouw Nelis-Van Liedekerke stelt volgende amendementen voor:

« In dit artikel, de tekst van het eerste gedachtenstreepje aanvullen als volgt:

« Hij bepaalt de criteria en de nadere regels volgens welke de herziening wordt toegepast. »

« Compléter le premier tiret de cet article par ce qui suit:

« Il détermine les critères et les modalités d'application de cette révision. »

« In dit artikel, in het derde gedachtenstreepje, het eerste lid van § 3, 1°, aanvullen als volgt:

« De Technische Raad voor farmaceutische specialiteiten formuleert zijn voorstel rekening houdend met het advies waarvan sprake is in artikel 6^{quater}, tweede lid, van de wet van 25 maart 1964 op de geneesmiddelen, voor zover dit advies beschikbaar is. »

« À cet article, au troisième tiret, compléter le § 3, alinéa 1er, 1°, comme suit:

« Le Conseil technique des spécialités pharmaceutiques formule sa proposition en tenant compte de l'avis visé à l'article 6^{quater}, alinéa 2, de la loi du 25 mars 1964 sur les médicaments, pour autant que cet avis soit disponible. »

« In dit artikel, in het derde gedachtenstreepje, de § 3, 1°, aanvullen met het volgende lid:

« De Technische Raad voor farmaceutische specialiteiten en het Verzekeringscomité beschikken gezamenlijk over een termijn van 150 dagen, te rekenen vanaf de ontvangst van een volledige aanvraag ingediend door de firma namens welke om aanneming wordt verzocht, de eerste om een voorstel te formuleren, de tweede om te beslissen over het doorsturen ervan aan de minister. Eens deze termijn verstreken, wordt het voorstel geacht te zijn geformuleerd en doorgestuurd aan de minister. »

« À cet article, au troisième tiret, compléter le § 3, 1°, par l'alinéa suivant:

« Le Conseil technique des spécialités pharmaceutiques et le Comité de l'assurance disposent conjointement d'un délai de 150 jours, à compter de la réception d'une demande complète introduite par la firme au nom de laquelle l'admission est demandée, l'un pour formuler une proposition, l'autre pour décider de sa transmission au ministre. Une fois ce délai expiré, la proposition est censée avoir été formulée et transmise au ministre. »

Le vote sur les amendements est réservé.

De stemming over de amendementen wordt aangehouden.

L'article 102 est ainsi rédigé:

Art. 102. La section XV du titre III, chapitre V, de la même loi est remplacée par les dispositions suivantes:

« Des contrats relatifs à certaines spécialités pharmaceutiques

Art. 72. Le ministre qui a les Affaires sociales dans ses attributions et le ministre qui a les Affaires économiques dans ses attributions peuvent, d'un commun accord, conclure, avec les entreprises qui introduisent sur le marché belge des spécialités pharmaceutiques qui présentent un caractère innovateur conformément à l'avis dont il est question à l'article 6^{quater}, alinéa 2, de la loi du 25 mars 1964 sur les médicaments, des contrats comportant des engagements visant à maintenir dans des limites préalablement fixées la dépense annuelle pour l'assurance soins de santé pour les spécialités faisant l'objet de ces contrats.

Ceux-ci contiennent des dispositions concernant les prix, les tickets modérateurs et les interventions de l'assurance pour des périodes déterminées en fonction des volumes prescrits pour les spécialités pharmaceutiques dont il est question dans l'alinéa 1er.

Ils contiennent un engagement formel de la part de l'entreprise concernée d'observer les volumes et les adaptations de prix prévus. Parallèlement, la quote-part personnelle et l'intervention de l'assurance seront adaptées. Ces contrats prévoient des clauses pénales au sens des articles 1226 à 1233 inclus du Code civil, qui peuvent, s'appliquer à l'entreprise qui ne respecte pas les dispositions du contrat.

Ces contrats peuvent être conclus suivant deux procédures:

1° soit sur la base de la proposition formulée de sa propre initiative par le Conseil technique des spécialités pharmaceutiques, qui est soumise pour avis au Comité de l'assurance et à la Commission de contrôle budgétaire;

2° soit sur la base d'une proposition élaborée par le ministre des Affaires sociales, après qu'elle a été soumise pour avis au Conseil technique des spécialités pharmaceutiques.

Ces propositions sont, conjointement avec l'avis, communiquées pour avis au Comité de l'assurance et à la Commission de contrôle budgétaire. Tous les avis sont censés avoir été donnés s'ils n'ont pas été formulés dans le délai de deux mois après la demande.

Le Roi détermine, par un arrêté délibéré en Conseil des ministres, les conditions et les règles précises pour l'application du présent article, notamment en ce qui concerne la durée du contrat, les modalités selon lesquelles les volumes prescrits sont fixés et les modalités selon lesquelles les prix initiaux peuvent être diminués.

Le Roi peut par arrêté délibéré en Conseil des ministres étendre le champ d'application de ces contrats à d'autres catégories de spécialités pharmaceutiques que celles prévues à l'alinéa 1er. »

Art. 102. Afdeling XV van titel III, hoofdstuk V, van dezelfde wet wordt vervangen door de volgende bepalingen:

«Contracten inzake bepaalde farmaceutische specialiteiten

Art. 72. De minister die de Sociale Zaken onder zijn bevoegdheid heeft en de minister die de Economische Zaken onder zijn bevoegdheid heeft, kunnen, in onderlinge overeenstemming, met de bedrijven die farmaceutische specialiteiten in de Belgische handel brengen, die een innoverend karakter vertonen overeenkomstig het advies bedoeld in artikel 6^{quater}, tweede lid, van de wet van 25 maart 1964 op de geneesmiddelen, contracten sluiten die verbintenissen omvatten teneinde de jaarlijkse uitgave voor de verzekering voor geneeskundige verzorging voor de in die contracten opgenomen specialiteiten binnen vooraf vastgestelde perken te houden.

De contracten bevatten bepalingen betreffende de prijzen, de remgelden en de verzekeringstegemoetkomingen die gelden voor bepaalde perioden in functie van de voorgeschreven volumes van de in het eerste lid bedoelde farmaceutische specialiteiten.

Zij bevatten een uitdrukkelijke verbintenis vanwege het betrokken bedrijf om de afgesproken volumes en afgesproken prijsaanpassingen na te leven. Evenredig hiermee worden ook het persoonlijk aandeel en de verzekeringstegemoetkoming aangepast. De contracten voorzien in strafbedingen in de zin van de artikelen 1226 tot en met 1233 van het Burgerlijk Wetboek die kunnen worden toegepast op het bedrijf dat de bepalingen van het contract niet naleeft.

De contracten kunnen volgens twee procedures worden gesloten:

1° ofwel op grond van het door de Technische Raad voor farmaceutische specialiteiten op eigen initiatief geformuleerde voorstel dat wordt voorgelegd voor advies aan het Verzekeringscomité en aan de Commissie voor begrotingscontrole;

2° ofwel op grond van een door de minister van Sociale Zaken uitgewerkt voorstel, nadat het voor advies is voorgelegd aan de Technische Raad voor farmaceutische specialiteiten.

Die voorstellen worden, samen met het advies, voor advies medegedeeld aan het Verzekeringscomité en aan de Commissie voor begrotingscontrole. Alle adviezen worden geacht te zijn gegeven indien ze niet zijn geformuleerd binnen de termijn van twee maanden na het verzoek.

De Koning bepaalt, bij een in Ministerraad overlegd besluit, de voorwaarden en de nadere regels voor de toepassing van dit artikel, inzonderheid wat betreft de contractduur, de wijze waarop de voorgeschreven volumes worden vastgesteld en de wijze waarop de initiële prijzen kunnen worden verminderd.

De Koning kan bij een in Ministerraad overlegd besluit, het toepassingsgebied van deze contracten uitbreiden tot andere categorieën van farmaceutische specialiteiten, dan die welke worden beoogd in het eerste lid.»

Mevrouw Nelis-Van Liedekerke stelt volgende amendementen voor:

«In het voorgestelde artikel 72, tussen het derde en het vierde lid het volgende lid invoegen:

«De wetten en besluiten met betrekking tot terugbetaalbare geneesmiddelen zijn, behalve wat de contracten aangaat, gedurende de looptijd van een contract niet van toepassing op de farmaceutische specialiteiten die het voorwerp uitmaken van dat contract.»

«À l'article 72 proposé, entre les alinéas 3 et 4, insérer l'alinéa suivant:

«Hormis en ce qui concerne les contrats, les lois et arrêtés relatifs aux médicaments remboursables ne s'appliquent pas, pendant la durée d'un contrat, aux spécialités pharmaceutiques qui font l'objet de ce contrat.»

«In het voorgestelde artikel 72, het vierde lid, 1°, vervangen als volgt:

«1° ofwel op grond van het door de firma namens welke om de aanneming van de betrokken specialiteit wordt verzocht, geformuleerde voorstel dat voor advies wordt voorgelegd aan de

Technische Raad van farmaceutische specialiteiten en vervolgens aan het Verzekeringscomité en de Commissie voor begrotingscontrole.»

«Dans l'article 72, alinéa 4, proposé, remplacer le 1° par la disposition suivante:

«1° soit sur la base de la proposition formulée par la firme au nom de laquelle l'admission de la spécialité concernée est sollicitée, qui est soumise pour avis au Conseil technique des spécialités pharmaceutiques et ensuite au Comité de l'assurance et à la Commission de contrôle budgétaire;»

Le vote sur les amendements est réservé.

De stemming over de amendementen wordt aangehouden.

L'article 104 est ainsi rédigé:

Art. 104. L'article 34 de la même loi, modifié par les lois des 21 décembre 1994, 20 décembre 1995 et 22 février 1998, est complété par l'alinéa suivant:

«Les prestations visées à l'alinéa 1er, 5°, ne sont pas mises à charge de l'assurance obligatoire soins de santé lorsqu'elles sont dispensées aux bénéficiaires visés dans un arrêté pris en exécution de l'article 33, alinéa 1er, 1° et 2°, au cours d'un séjour en milieu hospitalier qui donne lieu au paiement d'un des montants visés à l'article 4, §§ 3 à 7, de la convention nationale entre les établissements hospitaliers et les organismes assureurs, ou au cours de tout séjour ne donnant pas lieu au paiement d'un prix de journée d'entretien. Cette disposition peut être abrogée par arrêté délibéré en Conseil des ministres.»

Art. 104. Artikel 34 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wetten van 21 december 1994, 20 december 1995 en 22 februari 1998, wordt aangevuld met het volgende lid:

«De in het eerste lid, 5°, bedoelde verstrekkingen worden niet ten laste gelegd van de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging, indien ze verleend worden aan de rechthebbenden, bedoeld in een besluit ter uitvoering van artikel 33, eerste lid, 1° en 2°, tijdens een verblijf in het ziekenhuis dat aanleiding geeft tot de betaling van één van de bedragen die zijn bedoeld in artikel 4, §§ 3 tot 7, van de nationale overeenkomst tussen de verpleeginrichtingen en de verzekeringsinstellingen, of tijdens om het even welk verblijf dat geen aanleiding geeft tot de betaling van een verpleegdagsprijs. Deze bepaling kan worden opgeheven door een in Ministerraad overlegd besluit.»

Mevrouw Nelis-Van Liedekerke stelt voor dit artikel te doen vervallen.

Mme Nelis-Van Liedekerke propose la suppression de cet article.

Le vote sur l'amendement est réservé.

De stemming over het amendement wordt aangehouden.

L'article 105 est ainsi rédigé:

Art. 105. L'article 104 produit ses effets le 1er juillet 1996.

Les dépenses correspondant au montant des prestations visées dans l'article précité qui ont été dispensées, entre le 1er juillet 1996 et la date d'entrée en vigueur de la présente loi, aux bénéficiaires visés dans un arrêté pris en exécution de l'article 33, alinéa 1er, 1° et 2°, de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994, ne sont en aucun cas mises à charge de l'assurance soins de santé obligatoire.

Art. 105. Artikel 104 heeft uitwerking met ingang van 1 juli 1996.

De uitgaven die overeenstemmen met het bedrag van de verstrekkingen die tussen de datum van 1 juli 1996 en de datum van inwerkingtreding van de huidige wet verleend werden aan de rechthebbenden, bedoeld in een besluit ter uitvoering van artikel 33, eerste lid, 1° en 2°, van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, worden in geen geval ten laste gelegd van de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging.

Mevrouw Nelis-Van Liedekerke stelt voor dit artikel te doen vervallen.

Mme Nelis-Van Liedekerke propose la suppression de cet article.

Le vote sur l'amendement est réservé.

De stemming over het amendement wordt aangehouden.

Il sera procédé ultérieurement aux votes réservés ainsi qu'au vote sur l'ensemble du projet de loi.

De aangehouden stemmingen en de stemming over het geheel van het wetsontwerp hebben later plaats.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

ORDRE DES TRAVAUX

De voorzitter. — Dames en heren, ik stel voor om nu over te gaan tot de vraag om uitleg van mevrouw Dua.

Is de Senaat het hiermee eens?

Le Sénat est-il d'accord? (*Assentiment.*)

Dan is hiertoe besloten.

Il en sera donc ainsi.

VRAAG OM UITLEG VAN MEVROUW DUA AAN DE MINISTER VAN SOCIALE ZAKEN OVER «HET INVOEREN VAN EEN SOCIAAL STATUUT VOOR PROSTITUEES»

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE MME DUA AU MINISTRE DES AFFAIRES SOCIALES SUR «L'ADOPTION D'UN STATUT SOCIAL POUR LES PROSTITUÉES»

De voorzitter. — Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Dua.

Het woord is aan mevrouw Dua.

Mevrouw Dua (Agalev). — Mijnheer de voorzitter, het thema prostitutie op de politieke agenda brengen is niet evident. Het onderwerp ligt nogal gevoelig zowel in de politieke wereld als bij de publieke opinie. We kunnen uitgebreid discussiëren over de vraag of prostitutie al dan niet aanvaardbaar of tolereerbaar is. Het verwondert mij steeds dat zelfs de vrouwenbeweging er nog niet in geslaagd is om hieromtrent tot eensgezindheid te komen. Steeds weer leidt dit tot zeer grote discussies, die kristalliseren in twee tegenstelde visies.

Eenzijds is er de stelling dat elke vorm van prostitutie een aantasting is van de seksuele integriteit van personen en dus kan beschouwd worden als de uitgesproken vorm van seksuele uitbuiting van vrouwen. De mensen die deze stelling verdedigen, opteren voor een algemene strijd tegen prostitutie met als einddoel de volledige banning ervan. Elke reglementering van prostitutie wordt door deze groep verworpen omdat dit een impliciete erkenning van de prostitutie zou zijn.

Anderzijds is er de stelling dat ook met betrekking tot prostitutie het absolute zelfbeschikkingsrecht geldt. Iedereen moet autonoom kunnen beslissen over zijn of haar lichaam. Als een vrouw dus uit vrije wil beslist haar lichaam tegen betaling ter beschikking te stellen voor seksuele diensten, is ze volkomen in haar recht en moet de samenleving dit ook toelaten. Vanuit deze optiek wordt dikwijls gepleit voor het beter regelen van de prostitutie, zodat deze mensen hun beroep ten minste in optimale omstandigheden kunnen uitoefenen.

Dit zijn de twee uitersten waartussen nog veel variaties bestaan. Hierover zijn al boeken geschreven. Het is een ethisch zwaar beladen debat, waar we niet vlug, wellicht zelfs nooit, zullen uitgeraken.

Maar dit debat is vandaag niet aan de orde. Ik spreek mij dan ook niet uit voor de ene of de andere visie, maar beperk mij tot de realiteit. In ons land zijn er immers naar schatting 17 000 personen in de prostitutie actief. Ik beschik over geen enkele aanwijzing

dat het fenomeen op korte termijn zal verdwijnen. Zolang er klanten zijn die willen betalen, en die zijn er, zullen er prostituees zijn die hun diensten aanbieden. prostitutie is in België een feit en zal dat nog lange tijd zijn. Daarom is het belangrijk om over de concrete situatie en vooral over de sociale situatie van de mensen in dit vak te praten.

Het Belgisch beleid ten opzichte van mensen die in deze sector actief zijn, kan op zijn minst dubbelzinnig worden genoemd. Enerzijds stelt het Strafwetboek dat prostitutie op zich geen strafbaar feit is. Dit is in overeenstemming met de bepalingen van de Conventie van New York. Wie de individuele keuze maakt om in de prostitutie te stappen, kan daarvoor niet worden vervolgd. Anderzijds is de Belgische wetgeving zeer streng voor alles wat de uitoefening van het beroep moet mogelijk maken. Reclame maken voor prostitutie mag niet, klanten ronselen evenmin. Ook het werken in dienstverband en inkomsten genereren uit de prostitutie van derden zijn verboden. Dit zijn allemaal strafbare feiten. Indien de naleving van deze regels consequent zou worden afgedwongen en er een echt vervolgingsbeleid zou worden gevoerd in overeenstemming met het Strafwetboek, dan zou de hele sector van vandaag op morgen worden opgedoekt. De praktijk stemt met andere woorden helemaal niet overeen met de letter van de wet. Er bestaat een gedoogbeleid, waarbij de sector rustig kan betijen en er enkel wordt ingegrepen in geval van excessen. Er is sprake van excessen wanneer er minderjarigen bij de prostitutie zijn betrokken of in geval van mensenhandel of geweld. Zelfs dit beleid heeft niet altijd veel succes.

De prostitutie bevindt zich in een juridische schemerzone; er wordt nauwelijks controle uitgeoefend. Reeds naar aanleiding van mijn activiteiten in de onderzoekscommissie naar de mensenhandel heb ik benadrukt dat juist deze schemerzone ertoe leidt dat de sector gevoelig wordt voor uitbuiting en infiltratie vanuit het misdaadmilieu. Dit hoeft nochtans niet. prostitutie kan ook zonder banden met het misdaadmilieu.

Bovendien is er de algemene negatieve houding van de samenleving ten opzichte van prostitutie. Die houding draagt bij tot de verdere marginalisering en stigmatisering van de personen die in deze sector werkzaam zijn. Dit heeft enorme sociale gevolgen voor de prostituees zelf. Hun beroep wordt niet erkend. Velen zijn niet in orde met de sociale zekerheid, de fiscale wetgeving, enzovoort. Ze genieten dan ook niet voldoende sociale bescherming. Dit laatste punt vormt de kern van mijn betoog.

Ik stel mijn vraag om uitleg naar aanleiding van twee feiten.

Het eerste feit is de studiedag die onlangs in het Europees Parlement werd georganiseerd en die mede door de minister van Sociale Zaken werd gesponsord. Een van de belangrijkste thema's op deze studiedag was de sociale situatie van prostituees. De beleidsverantwoordelijken werd dringend gevraagd om, hetzij binnen de bestaande wetgeving, hetzij door nieuwe wettelijke bepalingen, initiatieven te nemen om de sociale situatie van prostituees te verbeteren.

Een tweede aanleiding is het feit dat in Nederland ten laatste volgende week een belangrijke wetswijziging zal worden goedgekeurd waardoor het bordeelverbod wordt opgeheven en de prostitutie wordt gereguleerd. In Nederland is de discussie reeds lang bezig. Men is tot de conclusie gekomen dat de wettelijke dubbelzinnigheid rond prostitutie alleen maar tot moeilijkheden leidt en dat dit structureel moet worden aangepakt door een wijziging van de strafwet. Het beroep van prostituee zal door die wijziging impliciet worden erkend en het bordeelverbod zal worden vervangen door een soort vergunningstelsel waaraan strikte werkvoorwaarden worden verbonden. Dit kan ertoe leiden dat prostituees in veilige en sociaal aanvaardbare omstandigheden hun beroep kunnen uitoefenen. Bovendien zullen ze in orde zijn met de sociale wetgeving en zullen ze als werknemer of als zelfstandige kunnen worden erkend.

Ik heb tijdens de vorige zittingsperiode reeds een analoog wetsvoorstel ingediend in de Kamer en nu ook in de Senaat. Ik hoef de minister echter niet te vertellen dat er weinig politiek enthousiasme is om dit wetsvoorstel te behandelen. Ik denk niet dat de politici bereid zijn hiervoor maatregelen te nemen.

Persoonlijk ben ik er stellig van overtuigd dat er nood is aan een beter en duidelijker statuut voor prostituees. De personen kunnen daardoor niet alleen een betere sociale bescherming krijgen, maar

zo'n statuut biedt ook betere mogelijkheden aan wie uit het beroep wil stappen. Omdat ze niet in orde zijn met een hele boel zaken, worden prostituees vaak tegengehouden om een nieuw leven te beginnen.

Op het terrein zijn de omstandigheden en de situaties enorm variabel. In het beste geval zijn de prostituees ingeschreven als zelfstandigen, werken ze ook als zelfstandigen en betalen ze onder dit statuut belastingen en socialezekerheidsbijdragen. Daardoor zijn ze min of meer in orde met de diverse wetgevingen, maar zonder dat hun beroep expliciet wordt erkend. Dit zijn eerder uitzonderingen.

Vele prostituees werken onder één of andere vorm van gezag van een werkgever, bijvoorbeeld in een bar of in een «carré». Dit is volgens het Strafwetboek onwettig. In vele gevallen, vooral in grote steden, worden prostituees gewoon ingeschreven als dienstster, wat uiteraard niet overeenstemt met de realiteit. De misbruiken van dit statuut zijn schering en inslag. Het effectief aantal werkuren wordt niet aangegeven en de prostituees zijn niet, of onvoldoende, sociaal verzekerd. Vaak worden ze verplicht zelf de patronale bijdragen te betalen in de plaats van de uitbater van het etablissement.

In het overgrote deel van de gevallen is de prostituee nergens ingeschreven, heeft ze geen enkel statuut en werkt ze dus volledig in het zwart. Soms geniet ze een andere uitkering en kan ze elk ogenblik tegen de lamp lopen.

In 99 % van de gevallen worden geen of weinig belastingen betaald. Dit vloeit uiteraard voort uit de onduidelijke situatie.

De bestaande wettelijke onduidelijkheid zorgt ervoor dat de personen die dit beroep uitoefenen, op sociaal vlak volkomen in de kou staan. Wanneer prostituees ziek worden, hebben ze geen recht op een vervangingsinkomen. Ze hebben geen recht op vakantiegeld. Wanneer ze uit het beroep stappen, kunnen ze geen aanspraak maken op een werkloosheidsuitkering. Ze bouwen ook geen pensioenrechten op.

Jonge prostituees maken zich daar meestal geen zorgen over. Ze verdienen goed geld en zijn blij met de voordelen van de schmerzzone waarin ze zich bevinden. Pas wanneer ze ouder worden, worden ze geconfronteerd met de sociale gevolgen van het ontbreken van een statuut.

Het is de plicht van de overheid om voor alle beroepscategorieën sociale maatregelen uit te werken, dus ook voor prostituees. De overheid moet zorgen voor een gepaste omkadering en voor de bescherming van deze personen, zodat ze hun beroep op een sociaal aanvaardbare manier kunnen uitoefenen.

Nog niet zo lang geleden lanceerde de heer Vande Lanotte het idee om prostituees te laten samenwerken in coöperaties. Wie het milieu ook maar een beetje kent, beseft echter dat dit voorstel weinig realistisch is en niet aansluit bij de manier van werken in deze sector.

Men zou alle prostituees kunnen verplichten het statuut van zelfstandige aan te nemen, bijvoorbeeld als gezelschapsdame. Ook deze oplossing is maar op een beperkte groep van toepassing en biedt geen uitkomst voor vrouwen die in een bar of voor een exploitant werken.

De meest duidelijke oplossing bestaat volgens mij erin het beroep als dusdanig te erkennen en de betrokkene te laten kiezen voor het statuut van werknemer of van zelfstandige. Deze oplossing vereist natuurlijk een wijziging van het strafrecht, zoals in Nederland, maar ze biedt alleszins de beste garantie op sociale bescherming, op voorwaarde dat er strikte normen worden opgelegd en nageleefd.

Ik weet dat deze problematiek de minister na aan het hart ligt. In het verleden werd zij persoonlijk reeds vaak geconfronteerd met de problemen van mensen die in de prostitutiesector werken. Graag had ik vernomen wat haar visie is met betrekking tot deze problematiek en of ze bereid is initiatieven te nemen om de sociale situatie van de prostituees te verbeteren.

M. le président. — La parole est à Mme Lizin.

Mme Lizin (PS). — Monsieur le président, dans le cadre de la demande d'explications de Mme Dua, j'aimerais apporter quelques précisions, notamment en ce qui concerne la position du Conseil des femmes francophones en cette matière qui divise l'Europe entière.

Nous refusons l'idée d'un statut spécial, car nous pensons que tout ce qui consolide ce secteur renforce, en fait, toutes les activités qui se trouvent en amont: transit de l'argent de la drogue et de la criminalité. Toute évolution vers une stabilisation anormale de ce secteur de la vie sociale serait une erreur policière profonde. Nous sommes donc, madame Dua, profondément et unanimement opposées à ce type d'évolution.

Par contre, en cas de nécessité, par exemple pour des raisons de santé, nous souhaitons que l'on procède soit à un aménagement des règles de sécurité sociale, soit éventuellement à un aménagement du statut d'indépendant.

Il est fondamental de favoriser tout ce qui permet à ces personnes de sortir des griffes des réseaux. Il faut donc à tout prix éviter de les stabiliser.

Il faudra, peut-être dans la législature prochaine, que les réseaux qui entourent la prostitution dans toute l'Europe fassent l'objet d'une commission d'enquête approfondie équivalente au travail accompli voici quatre ans sur la traite des êtres humains. Tout est à reprendre; l'évolution en cette matière est catastrophique.

Je le répète, madame Dua, notre position est tout à fait opposée à la vôtre.

J'espère, madame la ministre, que vous en prendrez bonne note. Nous écouterons votre réponse avec beaucoup d'intérêt.

M. le président. — La parole est à Mme De Galan, ministre.

Mme De Galan, ministre des Affaires sociales. — Monsieur le président, je remercie Mme Dua pour sa demande d'explications et Mme Lizin de m'avoir communiqué le point de vue unanime du Conseil des femmes francophones.

Je vous rappelle le colloque important qui s'est tenu le 14 décembre dans les locaux du Parlement européen, ce qui fut d'ailleurs l'occasion pour certains de s'interroger sur l'opportunité de recevoir ce genre de personnes dans ce type de locaux, preuve que l'évolution des mentalités est assez lente.

Pour susciter le débat, deux organisations que je connais fort bien et qui ont participé à l'exécution du Rapport général contre la pauvreté et notamment à la réforme du statut de l'assurabilité pour l'accès aux meilleurs soins de santé. Il est exact que l'organisation du colloque a reçu un soutien financier de mon département.

Deux gros problèmes ont été soulevés: ten eerste, de verdere verbetering van de sociale dekking van de risico's van de mannelijke en vrouwelijke prostitués — want er zijn ook mannelijke prostitués — en, ten tweede, het wettelijke statuut van de prostitutie. Deze twee problemen zijn uiteraard nauw met elkaar verweven.

*De heer Mahoux, ondervoorzitter,
treedt als voorzitter op*

Sommige bepalingen in het strafrecht maken het de prostitué inderdaad moeilijk om het sociaal statuut van werknemer te verwerven. Om toch sociale bescherming te kunnen genieten neemt een groot deel van de seksarbeidsters zijn toevlucht tot het sociaal statuut van de zelfstandigen. Wanneer we een zo correct mogelijk beeld van de sociale bescherming in de wereld van de prostitutie willen schetsen, blijft voorzichtigheid geboden. Ook het sociaal statuut van de zelfstandigen kan immers sterk verschillen van situatie tot situatie.

Om in aanmerking te komen voor het sociaal statuut van zelfstandigen, moet de werknemer een bijdrage betalen die berekend wordt op zijn inkomen. Zodoende ontstaat er een conflict: de sociale bescherming heeft fiscale implicaties door de verplichte aangifte van het inkomen.

Verder moet ook met andere omstandigheden rekening worden gehouden. Aan de luxeprostitutie wordt niet zoveel aandacht besteed. Nochtans wordt voor het uitoefenen van deze vorm van prostitutie vaak een vennootschap opgericht. Het inkomen van de zelfstandige werknemers wordt dan automatisch aangegeven, maar stemt in het geheel niet overeen met de werkelijkheid.

Ten slotte maakt de strafrechtelijke benadering van de prostitutie het onmogelijk dat alle seksarbeidsters zich sociaal beschermen, tenminste niet uit hoofde van hun beroep.

Ondanks de moeilijkheden die uit een zo verscheiden en weinig transparante situatie voortvloeien, ben ik het met de organisatoren van de studiedag en met mevrouw Dua eens dat het sociaal statuut zo snel mogelijk moet worden verbeterd, niet alleen om pragmatische redenen, maar in de eerste plaats om de waardigheid en de sociale gelijkheid van deze werknemers te herstellen.

Sta mij toe een precies voorbeeld te geven van een situatie die dient te worden verholpen. De hoogte van het aangegeven inkomen is bepalend voor het bijdragevermogen van de zelfstandige werknemers. De sociale bijdrage voor een zelfstandige werknemer evolueert met het inkomen en kan variëren van 16 000 tot 105 000 frank. Deze bijdrage biedt bovendien geen recht op volledige sociale bescherming.

In de ziekteverzekering is de zelfstandige werknemer die persoonlijke bijdragen betaalt, enkel gedekt voor grote risico's, zoals bijvoorbeeld een ziekenhuisopname. Om terugbetaling van de kleine risico's te krijgen, zoals het raadplegen van een huisarts, geneesmiddelen en tandverzorging, moet de zelfstandige een aanvullende vrijwillige verzekering sluiten, waarvan de kosten variëren van 1 000 tot 3 500 frank per maand.

Het inkomen van de prostitué is echter veel hoger bij het begin van de carrière en vermindert naarmate de carrière vordert. Ik ken persoonlijk de concrete werkelijkheid waarmee oudere Brusselse prostitués af te rekenen hebben. Dat is een paradoxale situatie, want de uitgaven voor gezondheidszorgen nemen uiteraard toe met de leeftijd.

Door het sociaal statuut van de zelfstandigen in te voeren in de prostitutiewereld, wordt deze verschrikkelijke paradox doorgetrokken. Naarmate de uitgaven voor de geneeskundige verzorging toenemen, vermindert het bijdragevermogen van de betrokkene. Het voorbeeld kan worden uitgebreid naar de andere takken van de sociale zekerheid.

Moet de noodzaak om aan prostitués — zoals aan artiesten of andere beroeps categorieën — een recht op sociale bescherming te bieden van dezelfde kwaliteit en met dezelfde dekking als dat van alle andere werknemers, daarom automatisch leiden tot een *sui generis* sociaal statuut? Ik ben daar niet zo zeker van. Meer en meer specifieke statuten betekenen minder garanties op zekerheid en solidariteit, toch de twee pijlers van de sociale zekerheid. Straks vragen ook de piloten een speciaal statuut. Ik meen trouwens dat ze dat al gedaan hebben. Ik vraag me af of een specifiek statuut voor specifieke doelgroepen wel een goede oplossing is. Indien men hierop telkens ingaat, zouden bepaalde ethische principes die in de sociale zekerheid worden toegepast, in het gedrang komen. Ik weet niet wat het advies was van de Franstalige vrouwenraad, maar ik denk dat er nog andere mogelijkheden zijn. De modernisering van het bestaande stelsel waarbij de gelijkheid van sociale rechten en plichten wordt hersteld en rekening wordt gehouden met bijzondere karakteristieken, niet met bijzondere doelgroepen, zou rechtvaardiger zijn.

En effet, en utilisant la notion de groupe spécifique, vous faites déjà de ces travailleuses — et de ces travailleurs — un groupe à part. En fait, vous opérez déjà une discrimination.

J'attire l'attention du Sénat sur le fait que la réforme de l'assurabilité a permis, tout en maintenant les principes d'assurance et de solidarité, de réintégrer plus de 300 000 personnes dans le champ de la sécurité sociale sans reporter sur elles des charges financières. Cette réforme a privilégié la voie de la modernisation des régimes existants de sécurité sociale, dans le respect de ses deux grands principes de base.

J'évoque l'accès aux soins de santé car l'une des missions qui nous avaient été attribuées par le Rapport général sur la pauvreté, était d'associer les organisations de terrain à la concrétisation de

cette réforme qui devait représenter pour ces groupes de pauvres, d'exclus et de marginaux, une véritable démarche citoyenne. Il s'agissait donc pour eux de payer une cotisation, même minime, et d'obtenir en échange une entrée dans un véritable système de sécurité sociale. Il ne pouvait donc être question d'assistanat ou de charité publique. Toutes les associations de terrain ont souligné cet aspect fort important.

J'ai eu l'occasion de travailler sur un programme de prévention du sida avec deux associations de terrain, Payoke et Espace P, qui ont vu le jour à l'époque où j'étais ministre communautaire. Nous avons entre autres travaillé à la diffusion dans certains publics de l'idée que l'utilisation du préservatif dans les rapports sexuels était devenue vitale. Ces associations m'ont fait savoir que la réforme du 1er janvier 1998, en ce qui concerne les soins de santé, constituait une petite révolution en matière d'accès direct aux soins de santé de première ligne. C'est ce que nous avons souhaité.

Dans ce cadre, si celles qui avaient opté pour un statut indépendant sortaient de ce système, elles étaient couvertes du jour au lendemain et bénéficiaient d'une véritable assurance complète pour la première et la deuxième ligne. Vous avez évoqué « la pape-rasserie » nécessaire pour passer d'un statut à un autre. Je puis vous dire que pour les soins de santé — ce qui est primordial —, la réforme a apporté des résultats évidents. C'est un exemple parmi d'autres.

J'ai demandé à mon cabinet d'examiner comment et dans quels délais des initiatives pourraient être prises, sur le même modèle que celui que nous avons adopté pour la réforme de l'assurabilité. Il s'agit donc de réunir les responsables des comités de gestion des parastataux, régime par régime. Nous l'avons fait pour le Rapport général sur la pauvreté. Nous avons consulté les partenaires sociaux au sein du CNT, en son temps. Bien entendu, nous avons également consulté les services d'inspection qui sont sous ma houlette, à défaut d'être sous ma tutelle. Ces services ont été renforcés grâce au recrutement de 100 inspecteurs et contrôleurs supplémentaires, précisément à la suite de l'enquête parlementaire de la Chambre, dont vous fûtes membre. En effet, elle a mené à la mise en place d'une série de spécialistes chargés de démasquer la traite des êtres humains surtout là où la prostitution est liée à d'autres facteurs de criminalité, à savoir les cas où elle ne résulte pas d'une décision autonome. Les services d'inspection sociale sont donc aussi amenés à exprimer leur avis.

Je considère qu'il est important de s'atteler à cette problématique et je souhaite que cette concertation générale permette de définir quelques lignes de force afin que nous puissions proposer des améliorations ponctuelles, dans le cadre du système existant, à nos collègues. Comme je vous l'ai dit, Mme Dua, je ne suis pas favorable à un statut spécifique.

En ce qui concerne le statut légal de la prostitution, vous avez rappelé que vous avez été l'auteur d'une proposition de loi qui n'a pas été cosignée unanimement, c'est le moins que l'on puisse dire. J'estime cependant que le problème du statut légal et de ses implications éthiques et sociales devrait faire l'objet d'une initiative parlementaire. Cela ne signifie nullement que le gouvernement refuse d'assumer cette responsabilité mais je pense qu'en l'occurrence, il doit surtout veiller à ce que tous les êtres humains, toutes les catégories sociales, aient droit à l'essentiel en matière de sécurité sociale. De plus, en raison de ses implications éthiques, l'ensemble du problème doit être examiné par le Parlement et, à mon avis, particulièrement par le Sénat qui a déjà traité à maintes reprises de problématiques d'ordre éthique. Je répète cependant que le gouvernement est prêt à prendre ses responsabilités dans le cadre de la protection et de la sécurité de tous les travailleurs.

Vous avez cité l'exemple des Pays-Bas. Dans de nombreux autres domaines qui ne font pas toujours l'unanimité dans les enceintes parlementaires — je pense à la drogue ou à la réforme des polices — on se réfère également à l'exemple néerlandais. Je suis cette affaire avec beaucoup d'intérêt et j'admets qu'il faudra trouver une solution intermédiaire entre la réouverture des maisons closes et la mise en œuvre d'une expérience pilote d'un bordel encadré, si vous me permettez cette expression triviale. Cela aussi, je l'ai lu dans la presse.

Mme Lizin (PS). — Condamnons le client !

Mme de Galan, ministre des Affaires sociales. — Madame Lizin, en commençant sa demande d'explications, Mme Dua a souligné que tant qu'il y aura des clients, il y aura des gens qui seront le client du client. En attendant de trouver une solution au problème, je ne pense pas que l'on doive pénaliser les femmes en termes de soins de santé ou de dignité de vie. Soyons réalistes. Il n'est guère possible d'arrêter tous les clients en un jour. Évidemment, tel est bien l'objectif à moyen et à long termes. Dans l'état actuel des choses, dans l'attente d'une modification fondamentale de la législation qui doit être l'œuvre du Parlement, il faut veiller à ce que les premières victimes, qui se retrouvent du jour au lendemain plongées dans des situations insupportables, et ce parfois avec leurs enfants, ne soient pas pénalisées au quotidien.

Tous les éléments qui sortent du cadre strict de l'amélioration de la sécurité sociale et du débat que je compte mener dès la semaine prochaine et qui est d'ailleurs à l'ordre du jour de plusieurs autres instances, doivent faire l'objet d'une initiative parlementaire la plus large et la plus consensuelle possible. Je pense notamment au statut fiscal et pénal et aux aspects éthiques de la question. Il ne me paraît pas réaliste d'espérer à bref délai un projet de gouvernement à ce sujet. Dois-je rappeler toutes les difficultés rencontrées dans la mise en œuvre du statut des artistes qui faisait pourtant l'objet d'un large consensus? Il a fallu tenir compte de nombreuses nuances, y compris au sein du monde des artistes, ces derniers n'arrivant pas toujours à se mettre d'accord sur ce qu'ils souhaitaient vraiment.

Dans la présente matière, une série de connotations particulières sont profondément ancrées dans l'imaginaire de chacun. Il n'est dès lors pas possible d'élaborer un texte dans la précipitation.

Personnellement, je travaille à l'amélioration des aspects du problème relevant de ma compétence. Je puis en tout cas vous dire que, dans le cadre de la réforme de l'assurabilité, des femmes malades, souffrant de problèmes dentaires, devant subir des examens gynécologiques ou des dépistages ont pu être examinées dans des délais très brefs.

Il ne s'agit que d'une petite pierre à l'édifice mais elle a été apportée pour elles, comme ce fut le cas pour d'autres catégories de nos concitoyens.

De voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Dua.

Mevrouw Dua (Agalev). — Mijnheer de voorzitter, allereerst wil ik de minister danken voor de positieve manier waarop ze op dit probleem is ingegaan. Ik vind het zeer belangrijk dat het beleid deze sector met een positieve ingesteldheid benadert.

Ik wil hieraan onmiddellijk toevoegen dat ik het betreur dat mevrouw Lizin nog steeds niet van standpunt is veranderd. In het verleden hebben we daarover reeds felle discussies gevoerd. Ik weet dat mevrouw Lizin zich schaaft achter de «strijdkrachten tegen de prostitutie» met onder meer *Le mouvement du nid*. Ik wil hierover niet laatdunkend doen en heb alle begrip voor haar mening, maar ik stel vast dat door een dergelijke houding de vrouwen in de sector in de kou blijven staan. Wat ook onze mening over prostitutie is — dat is een persoonlijke zaak — we moeten zorgen dat de vrouwen die in deze sector werken hulp krijgen en hun beroep op de best mogelijk manier kunnen uitoefenen. Dergelijke ethische gevechten brengen geen zoden aan de dijk. De minister opteert niet voor een speciaal statuut, maar wel voor de verbetering van de sociale situatie van prostituees binnen de bestaande statuten. Het zou in elk geval een belangrijke stap vooruit zijn. We mogen echter niet vergeten dat het geen beroep is als een ander. Het is, ook psychologisch, zeer zwaar.

Mevrouw Lizin (PS). — Het is geen beroep.

Mevrouw Dua (Agalev). — Het is in elk geval een psychologisch zeer zware activiteit. Er zijn nu eenmaal vrouwen die dit doen, ervoor worden betaald, maar er op sociaal vlak ook de gevolgen van dragen.

Mevrouw Lizin (PS). — Ze zijn slachtoffers.

Mevrouw Dua (Agalev). — Ik vraag me af of we niet met een grote vindingrijkheid moeten zoeken naar een statuut dat vergelijkbaar is met bijvoorbeeld dat van cabaretartiesten, zoals reeds werd aangehaald. Zo kan de sociale situatie van prostituees misschien toch enigszins verbeteren.

Tot slot richt ik me ook even tot mevrouw Maximus, die ons tot mijn grote spijt zal verlaten. Als voorzitter van de commissie voor de Sociale Aangelegenheden heeft ze van mij reeds een brief gekregen met de vraag of het niet mogelijk is in de Senaat, die daarvoor een goed instrument is, een sereen debat te voeren over de vraag hoe we omgaan met het fenomeen prostitutie in onze samenleving. Zolang de politieke wereld de ogen blijft sluiten voor dit fenomeen, komen we geen stap verder.

M. le président. — La parole est à Mme De Galan, ministre.

Mme De Galan, ministre des Affaires sociales — Monsieur le président, j'ai pris note des remarques mitigées de Mme Dua.

On ne pourra à mon sens faire l'économie d'un débat parlementaire approfondissant les positions de chacun, aussi bien des hommes que des femmes de cette assemblée.

La dissolution des Chambres qui interviendra dans les prochains mois ne doit pas nous empêcher d'entamer cette tâche car certains parlementaires seront certainement réélus.

De voorzitter. — Het incident is geloten.

L'incident est clos.

WETSONTWERP HOUDENDE GOEDKEURING VAN HET SAMENWERKINGSAKKOORD TUSSEN DE FEDERALE STAAT, DE GEMEENSCHAPPEN EN DE GEWESTEN BETREFFENDE DE BESTENDINGING VAN HET ARMOEDEBELEID, ONDERTEKEND TE BRUSSEL OP 5 MEI 1998

Algemene bespreking

Artikelsgewijze bespreking

PROJET DE LOI PORTANT APPROBATION DE L'ACCORD DE COOPÉRATION ENTRE L'ÉTAT FÉDÉRAL, LES COMMUNAUTÉS ET LES RÉGIONS RELATIF À LA CONTINUITÉ DE LA POLITIQUE EN MATIÈRE DE PAUVRETÉ, SIGNÉ À BRUXELLES LE 5 MAI 1998

Discussion générale

Discussion des articles

De voorzitter. — We vatten de bespreking aan van het wetsontwerp.

Nous abordons l'examen du projet de loi.

Volgens het Reglement geldt de door de commissie aangenomen tekst als basis voor de bespreking. (*Zie gedrukt stuk nr. 1-1193/3 van de commissie voor de Sociale Aangelegenheden van de Senaat. Zitting 1998/1999.*)

Conformément à notre Règlement, le texte adopté par la commission servira de base à notre discussion. (*Voir document n° 1-1193/3 de la commission des Affaires sociales du Sénat. Session 1998/1999.*)

De algemene bespreking is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur.

De heer Olivier (CVP), rapporteur. — Mijnheer de voorzitter, het wetsontwerp dat we nu bespreken, is zeer belangrijk en houdt de bekrachtiging in van het samenwerkingsakkoord tussen de federale Staat, de gemeenschappen en de gewesten. Voor de strijd van de armoede betekent dit een belangrijke stap vooruit. Het akkoord is eigenlijk een gevolg van het Algemeen Verslag over de armoede dat in 1994-1995 aan de federale regering

werd voorgesteld. Het heeft geleid tot belangrijke regionale en federale maatregelen en bracht tussen de verschillende overheden een dynamiek op gang.

Het voorliggend voorstel realiseert één van de doelstellingen van het rapport, met name de oprichting van een «Steunpunt tot bestrijding van de armoede, de bestaansonzekerheid en de sociale uitsluiting» dat als afzonderlijke afdeling wordt ondergebracht bij het Centrum voor gelijkheid van kansen en racismebestrijding. Eigenlijk is dit de juridische verankering van iets wat in de praktijk al jaren werkt. Het steunpunt heeft onder meer als taak te voorkomen dat de armoedeproblematiek van de agenda verdwijnt. Het wordt enerzijds begeleid door een beheerscomité waarin de verschillende beleidsniveaus zijn opgenomen en door een begeleidingscommissie waarin het maatschappelijk veld is vertegenwoordigd. De begeleidingscommissie zal het steunpunt voornamelijk op inhoudelijk vlak bijstaan. Via deze begeleidingscommissie wordt de dialoog met de armen zelf verzekerd. De subsidie bedraagt jaarlijks twintig miljoen frank. Vijftien miljoen frank komt van de federale overheid en vijf miljoen van de gewesten en de gemeenschappen.

De politieke gezagsdragers gaan in het samenwerkingsakkoord het engagement aan om de rapporten en de voorstellen van het steunpunt op de diverse beleidsniveaus te onderzoeken in de betrokken Ministerraden en ter evaluatie voor te leggen aan de Centrale Raad voor het bedrijfsleven en de Nationale Arbeidsraad, de adviesorganen op regionaal niveau en de verschillende parlementen.

Tijdens de algemene bespreking werden heel wat opmerkingen gemaakt. Zo rezen er vragen over de wijze waarop de financiële lasten van het project verdeeld zijn. Het budget van twintig miljoen frank per jaar wordt immers voor driekwart gedragen door de federale overheid en slechts voor een kwart door de gemeenschappen en de gewesten.

Aangezien uit het Algemeen Verslag over de armoede blijkt dat de sector van de jeugdbescherming bijzonder belangrijk is, verondert het sommigen ook enigszins dat deze sector niet in de begeleidingscommissie is vertegenwoordigd.

Men vreest dat ook hier weer wordt getracht een reëel probleem op te lossen via het creëren van een aantal logge structuren. In dergelijke organen, waarin iedereen zijn zeg moet doen, zal men wellicht altijd achter de feiten aan lopen.

Anderen opmerkingen hadden betrekking op de criteria voor de samenstelling van de begeleidingscommissie, de representativiteit van de armoedeorganisaties, en de verhouding tussen de tweejaarlijkse verslagen die door het steunpunt worden opge maakt en de bestaande rapporten die momenteel binnen de gemeenschappen worden uitgebracht. Er werd ook gevraagd in hoeverre tijdens de onderhandelingen rekening werd gehouden met het verschil tussen de diverse overheden op het vlak van gegevensverzameling en gegevensverwerking.

Inzake de subsidiëring van het steunpunt, wees de staatssecretaris er op dat de gemeenschappen en de gewesten de jongste jaren al belangrijke financiële inspanningen hebben gedaan voor de financiering van de vierdewereldbeweging en dat op het federaal niveau de middelen voor de uitvoering van het samenwerkingsakkoord voor dit jaar alleszins beschikbaar zijn.

Verder gaf de staatssecretaris toe dat bijzondere jeugdzorg een belangrijk thema was in het Algemeen Verslag over de armoede, maar dat het onmogelijk is vertegenwoordigers van alle sectoren die in het Algemeen Verslag aan bod komen in de begeleidingscommissie op te nemen. Het samenwerkingsakkoord biedt het steunpunt overigens de mogelijkheid om, naar eigen goeddunken, een beroep te doen op externe expertise.

De staatssecretaris betwist verder dat een te logge structuur zou zijn uitgewerkt. Met een budget van twintig miljoen frank per jaar voor zowel personeelsuitgaven als werkingskosten, is dit trouwens niet overdreven. Hij verduidelijkt dat het steunpunt hoe dan ook een kleine groep zal worden die de aanwezige expertise op dit domein moet samenbrengen.

De representativiteit en de erkennings- en subsidiëeringscriteria voor de vierdewereldbeweging van de gemeenschappen bieden voldoende garanties. Bovendien zijn de mandaten beperkt tot zes jaar.

De vertegenwoordiging van de ziekenfondsen werd beperkt tot twee leden die worden aangewezen door het intermutualistisch college. De Vereniging van Belgische steden en gemeenten heeft drie vertegenwoordigers. De staatssecretaris antwoordde dat het gaat om een verdeling tussen Vlaanderen, Wallonië en Brussel.

Het oprichten van een dergelijk discussieforum kan voor de staatssecretaris geen reden zijn om de uitwerking van de voorstellen uit te stellen en de zaken ondertussen op hun beloop te laten. Zodra de Senaat dit akkoord bekrachtigt, staat niets de concretisering in de weg van wat nu wordt bediscussieerd.

De begeleidingscommissie heeft inderdaad ook de opdracht de inhoudelijke aspecten van de verslagen op te volgen. Niettegenstaande de meetinstrumenten nog niet volledig op elkaar zijn afgestemd, geven de resultaten toch tendensen in de betrokken regio's aan. De staatssecretaris acht het bijna vanzelfsprekend dat het Steunpunt in grote mate afhankelijk zal blijven van de gegevens die door de regio's worden verzameld. Als rapporteur vraag ik een bijzondere aandacht voor de bijlage bij het verslag dat vandaag werd rondgedeeld. De bijlage geeft een zeer duidelijk overzicht van de initiatieven die vóór 1 januari 1999 werden genomen voor de opvolging van het armoedeverflag. Ik dank de staatssecretaris voor dit overzichtelijk en omvangrijk document waarin de problemen worden geschetst, de stand van zaken van de aanpak wordt weergegeven en wordt aangegeven wat door de verschillende overheden wordt ondernomen: het federale niveau, de Vlaamse en Franstalige Gemeenschap, soms ook de Brusselse Hoofdstedelijke Raad en de Duitstalige Gemeenschap. Ik ben er van overtuigd dat dit verslag een waardevolle bijdrage levert waardoor we een beter zicht krijgen op de verwezenlijkingen van het beleid van de voorbije jaren.

Heel veel zal verder afhangen van de wijze waarop de parlementen de inhoud van het samenwerkingsakkoord zullen opvolgen. De Senaat beschikt op het ogenblik over een informele werkgroep rond de kansarmoede en de vierde wereld, onder leiding van mevrouw Paula Sémer. Ik nodig alle senatoren uit deze werkgroep wat meer spankracht te geven en iets beter te omkaderen. Hij kan de Senaat helpen in zijn opdracht om als coördinerend orgaan op te treden tussen het federale niveau, dat van de gemeenschappen en voor bepaalde materies ook dat van de gewesten.

Met de bekrachtiging van dit samenwerkingsakkoord doen we een belangrijke stap vooruit. Op het einde van deze regeerperiode scheppen we daarmee het ruime kader om datgene wat in de bijlage wordt samengevat verder uit te werken en nieuwe oplossingen aan de beleidsverantwoordelijken voor te stellen. Het belangrijkste is dat dit steunpunt de mogelijkheid biedt om mensen die met armoede worden geconfronteerd rechtstreeks te horen en bij het beleid te betrekken.

Het ontwerp werd door de commissie voor de Sociale Aangelegenheden goedgekeurd met 8 stemmen bij één onthouding.

De voorzitter. — Mijnheer de rapporteur, is het mogelijk dat er een fout staat in het verslag? Op bladzijde 3 van de Franse tekst wordt verkeerdelijk gesproken over 20 miljoen, wat naar ik meen 200 miljoen moet zijn. (*De rapporteur knikt bevestigend.*)

Het woord is aan mevrouw Sémer.

Mevrouw Sémer (SP). — Mijnheer de voorzitter, in de eerste plaats feliciteer ik de rapporteur voor zijn uitstekend verslag. Ik had niet de mogelijkheid om tijdens de debatten in de commissie voor de Sociale Aangelegenheden aanwezig te zijn, maar het verslag heeft mij een zeer helder beeld van de werkzaamheden gegeven. Ik wil hieraan enkele bedenkingen toevoegen.

Onze samenleving is onderhevig aan een intensief veranderingsproces op het sociale en economische vlak. Aan de ene kant stellen we vast dat een groot deel van de bevolking profiteert van een stijgende welvaart, betere kansen en een hogere levenskwaliteit. Aan de andere kant komen steeds meer mensen in de problemen omdat ze niet meekunnen met de maalstroom van maatschappelijke veranderingen. Ze worden zowel op individueel als op sociaal vlak met diverse vormen van uitsluiting geconfronteerd zoals langdurige werkloosheid, betalingsproblemen, echtscheiding, gezondheidsklachten of ze zijn dakloos.

Het Algemeen Verslag over de armoede in België, waaraan maatschappelijke werkers en de armen zelf hebben meegewerkt, werd toevertrouwd aan de Koning Boudewijnstichting, die nauw samenwerkte met de Belgische Vereniging van steden en gemeenten en de beweging ATD Vierde Wereld. Dankzij dit verslag konden verscheidene organisaties die armen vertegenwoordigen, met elkaar en met de overheid dialogeren. Het verslag werd in 1994-1995 aan de federale regering overhandigd.

Naar aanleiding van dit verslag kwam op de verschillende beleidsniveaus, het federale niveau, de gewesten, de gemeenschappen en de plaatselijke besturen, een dynamiek op gang inzake de aanpak van de armoede en de maatschappelijke uitsluiting. Sindsdien heeft de overheid van de bestrijding van de armoede en de sociale uitsluiting een van haar hoofdbekommernissen gemaakt.

Het samenwerkingsakkoord waarover we nu debatteren, wil deze dynamiek niet alleen bestendigen, maar wil ook van de armoedebestrijding een echte beleidsprioriteit maken. Ook wil het de filosofie rond armoede veranderen. Armoede is een inbreuk op de mensenrechten, een grove onrechtvaardigheid. De regering wil de armoedebestrijding aanpakken door de oprichting van een Steunpunt tot bestrijding van de armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting. Dit steunpunt zal worden ondergebracht bij het Centrum voor gelijkheid van kansen en racismebestrijding.

De SP-fractie is bijzonder verheugd over dit samenwerkingsakkoord dat een overlegplatform opricht. De armoedeorganisaties, die geregeld samenkomen in het Centrum voor gelijkheid van kansen en racismebestrijding en de interparlementaire werkgroep tegen armoede, waarin de zeven assemblees die ons land telt, vertegenwoordigd zijn, dringen al geruime tijd aan op een dergelijk initiatief. In deze werkgroep, die kan rekenen op de gastvrijheid van de Senaat, werd reeds herhaaldelijk gewezen op de noodzaak van een totaalaanpak van de armoede en van meer coördinatie tussen de verschillende beleidsniveaus.

Tijdens de vorige vergadering, waarop het samenwerkingsakkoord werd besproken, stelden de aanwezige parlementsleden dat de Senaat een belangrijke rol zou kunnen spelen bij de aanpak van de armoede. Hierbij werd gedacht aan een bezinning rond deze problematiek tijdens één of meer studiedagen, die bijvoorbeeld kunnen worden georganiseerd naar aanleiding van het tweejaarlijkse verslag, dat krachtens het samenwerkingsakkoord moet worden opgesteld. Hiervoor is echter een betere en ruimere omkadering van deze werkgroep nodig.

De organisaties die aan de opstelling van het Algemeen Verslag over de armoede hebben deelgenomen, hebben een zekere bezorgdheid geuit over de artikelen van het samenwerkingsakkoord die volgens een bepaalde interpretatie tegenstrijdig zijn met de memorie van toelichting. De tweede alinea van artikel 5 over de samenwerking met de organisaties waar de armen het woord nemen en artikel 7 over het beroep dat men kan doen op wetenschappelijke instellingen of gespecialiseerde studiediensten mogen geen aanleiding geven tot tegengestelde interpretaties, maar moeten leiden tot een complementaire interpretatie. Door hun deskundigheid op het vlak van de armoede kunnen de verenigingen waar de armen het woord nemen, in zekere zin worden beschouwd als gespecialiseerde studiediensten, die kunnen worden geconsulteerd op voorstel van de begeleidingscommissie. Deze bezorgdheid is ook in de Kamer tot uiting gekomen.

Voorts stellen de participerende verenigingen vast dat er precieze middelen worden vermeld voor de structurele samenwerking tussen het Steunpunt en de bevoegde administraties. Hetzelfde geldt voor de samenwerking tussen het Steunpunt en de wetenschappelijke instellingen. Voor de samenwerking met de verenigingen waar de armen het woord nemen, worden evenwel geen precieze middelen vermeld.

Ondanks ons enthousiasme voor het samenwerkingsakkoord vond ik het belangrijk deze bezorgdheid naar voren te brengen. Het staat echter als een paal boven water dat de SP-fractie dit samenwerkingsakkoord met zeer veel genoegen zal goedkeuren.

De voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Nelis.

Mevrouw Nelis-Van Liedekerke (VLD). — Mijnheer de voorzitter, de meerderheidspartijen scheppen maar al te graag op met hun bezorgdheid over de armen. Toch is er bij de bespreking van dit wetsontwerp geen enkel lid van de meerderheid aanwezig.

Bij de discussie van dit ontwerp is er in de commissie voor de Sociale Aangelegenheden een misverstand gerezen tussen de meerderheid en de oppositie, wat aanleiding heeft gegeven tot een scherpe en onterechte uitval van mevrouw Cantillon. Ik blijf erbij dat mijn uiteenzetting bewust verkeerd werd geïnterpreteerd.

Het moet duidelijk zijn dat de VLD dit initiatief positief evalueert. Ik heb dit tot tweemaal toe in de commissie herhaald. Een samenwerkingsakkoord tussen de verschillende overheden met betrekking tot een van de meest schrijnende problemen in ons land is immers dringend nodig. Het is niet meer dan normaal dat de voltallige regering een armoedebeleid voert.

Men kan zich echter afvragen of de structuur die hiertoe is uitgewerkt, wel noodzakelijk is en of ze niet zal leiden tot een logge werking, waarbij er teveel tijd en energie wordt gespendeerd aan theoretische vaststellingen en bedenkingen terwijl er — althans in het begin — weinig verandert aan de concrete levenssituatie van de armen.

Het ongetwijfeld waardevolle Algemeen Verslag over de armoede heeft de knelpunten in het beleid geanalyseerd. Het lijkt ons evident dat dit wetsontwerp de oprichting beoogt van een Steunpunt om de evolutie van de armoede op te volgen, zelfs al zal dit Steunpunt deel uitmaken van het Centrum voor gelijkheid van kansen en racismebestrijding. Dit centrum fungeerde in het verleden overigens als een overlegplatform met de organisaties waar armen het woord nemen.

Het creëren van structuren zoals het Beheerscomité en de Begeleidingscommissie lijkt teveel van het goede. Dat betekent niet dat de VLD niet de noodzaak inziet van een permanent overleg met de organisaties waar armen het woord nemen. Ze zullen de beleidsvoorstellen overigens toetsen aan de behoeften en wensen van de doelgroep.

Terecht werd de vraag gesteld in welke mate de vertegenwoordigers van de organisaties waar armen het woord nemen, representatief blijven voor de doelgroep. Omwille van hun representatieve taak worden ze uit hun isolement van de armoede gehaald. Ze krijgen meer kansen en zijn daarom niet langer representatief. Eigenlijk kan voor deze doelgroep het mandaat van zes jaar niet worden verlengd.

Uit de discussies is dan ook gebleken dat de taken van het Steunpunt verschillend worden ingeschat door de meerderheidspartijen.

De VLD vreest dat de weg tussen de analyses en de studies en de concrete acties te lang is. We vrezen dat de ondernemingszin op het politieke veld zal uitsterven. We geloven ook niet dat het tweejaarlijkse verslag de politieke wereld echt zal confronteren met de armoede. De toevloed van jaarlijkse verslagen die de parlementsleden te verwerken krijgen, geeft niet altijd aanleiding tot een grondige discussie van de problemen die erin worden behandeld. Door de overvloed van verslagen is het niet denkbeeldig dat ook het verslag over armoede in de vergetelheid raakt. Alleen de alertheid van parlementsleden kan dit voorkomen. Dat is belangrijk.

Tenslotte blijf ik mij vragen stellen over de samenstelling van de Begeleidingscommissie. Die bestaat uit een heleboel mensen en organisaties. Het Beheerscomité bestaat uit een vertegenwoordiging van de eerste minister en twaalf leden, voorgedragen door de overeenkomstsluitende partijen, plus drie leden met raadgevende stem. Hebben ook zitting in dat comité vier vertegenwoordigers van de sociale partners, twee vertegenwoordigers van de ziekenfondsen, vijf vertegenwoordigers van de organisaties waar armen het woord nemen, en vertegenwoordigers van de Vereniging van steden en gemeenten. Dat is in totaal minimum 26 mensen.

Ik stel mij hierbij ernstige vragen over het aantal vertegenwoordigers van de ziekenfondsen. Wellicht is het feit dat ik deel uitmaak van de oppositie de reden waarom ik nu reeds vermoed wie de vertegenwoordigers zullen zijn. Zoals steeds zullen de christelijke en de socialistische zuil vertegenwoordigd zijn. Of hun aanwezigheid in de Begeleidingscommissie enige meerwaarde biedt, is voor mij geen uitgemaakte zaak.

Deze partners, en ook de sociale partners, beheersen sinds enkele decennia het sociale middenveld waarin de armen niet aan hun trekken komen. Daarom geloven we niet in de structuren die hier worden gecreëerd.

Tot slot wil ik de suggestie van mevrouw Merchiers ondersteunen, niet haar voorstel om vertegenwoordigers van bijzondere jeugdzorg in de Begeleidingscommissie op te nemen, maar wel vertegenwoordigers van de welzijnszorg, die toch dagelijks met armen werken. Dit lijkt ons in ieder geval zinvol.

De VLD zal zich om voornoemde redenen onthouden bij de stemming over dit wetsontwerp. (*Applaus.*)

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Buelens.

De heer Buelens (Vl. Bl.). — Mijnheer de voorzitter, in de commissie belijdt de meerderheid haar interesse voor het armoedebeleid met de mond, maar ze blinkt vandaag uit door haar afwezigheid in de plenaire vergadering.

Het armoedebeleid komt goed op dreef! Er komen hoe langer hoe meer armen. Het Vlaams Blok spreekt zich dan ook resoluut uit voor armoedebestrijding, en dan liefst op het gemeenschaps-niet op het federale niveau.

Bij de stemming in de commissie heeft het Vlaams Blok zich onthouden en het zal dezelfde houding aannemen in de plenaire vergadering. Het Vlaams Blok is niet gekant tegen een nieuwe injectie voor het armoedebeleid, want we beseffen maar al te goed dat ons volk nog armoede lijdt. Het cijfer van meer dan 16 % bestaansonzeker sprekt voor zich en een kleinigheid kan volstaan om deze mensen onder de armoeddrempel te drukken.

Waarom wenst het Vlaams Blok dit wetsontwerp dan toch niet goed te keuren?

Dit ontwerp draagt alle symptomen van de «belgitude». Net als de VLD twijfelen we aan het nut van een bijkomende instantie die zich met armoedebestrijding moet inlaten. Volgens het verslag moet het op te richten Steunpunt voorkomen dat de armoedeproblematiek van de politieke agenda verdwijnt en ervoor zorgen dat de overheid over betrouwbare beleidsgegevens beschikt. Zowel het eerste als het tweede argument zijn goedkoop. Het hele opzet is een truc, want de gewesten bestrijden de armoede reeds jaren en beschikken ook over de vereiste cijfergegevens.

In Vlaanderen is het Sociaal Impulsfonds, het SIF, belast met het bestrijden van de armoede. Onze argwaan tegen de nieuwe federale instantie wordt onder meer ingegeven door de werking van dit fonds. Het budget van zo'n slordige 20 miljard waarover dit fonds in 1997 beschikte, wordt immers niet besteed aan de armen van ons eigen volk, maar komt terecht in allerhande inter- en multiculturele projecten. SIF-gelden gaan naar VZW's waarop de verkozenen, en dus evenmin de bevolking, enige controle kunnen uitoefenen.

Een concreet Gents dossier kan voorbeeld staan voor wat de steden verstaan onder armoedebestrijding. Met geld van het SIF werd in Gent de functie van speelpleinambtenaar in het leven geroepen en gesubsidieerd. De vrouw kreeg als opdracht om alle speelpleinen te onderzoeken en hierover een lijvig rapport te schrijven. Haar conclusies lagen voor de hand: de vreemdelingenbuurten liggen er verwaarloosd bij en zijn dringend aan opwaardering toe. De miljoenen mogen dus aanrukken. Gentse armen mogen hieraan dan geen boodschap hebben, de «multikul»-droom kwam weer een stap dichterbij en de speelpleinambtenaar was weer enkele franken rijker.

Zal iemand er zich over verbazen dat het Vlaams Blok de grootste argwaan koestert tegen het federale Steunpunt? De kosten voor het hele project belopen 20 miljoen: 15 miljoen voor de federale Staat, 2,8 miljoen voor de Vlaamse Gemeenschap, 1,7 miljoen voor het Waalse Gewest en een half miljoen voor het

Brussels Hoofdsteljk Gewest. De gelden worden beheerd door het Centrum Leman. Een dubbele vloek rust dus op het Steunpunt: het is een federale structuur en het wordt onder meer beheerd door de «groot-inquisiteur». Het springt in het oog dat Vlaanderen vrijwel het dubbele betaalt van Wallonië, respectievelijk 14 en 8,5 %. Volgens het verslag gaat een spreekster er bovendien van uit dat het beleid terzake in de deelgebieden nog verder uit elkaar zal groeien. Dit is een realistische vaststelling, maar de even realistische conclusie blijft uit: de deelgebieden kunnen toch best maar zelf hun armoedebeleid voeren. Een omgekeerde logica wordt echter gevolgd en de steeds groeiende nood aan een centrale gegevensverwerking wordt beklemtoond. Begrijpe, wie begrijpen kan!

Het is een schande dat de miljardentransfers van Vlaanderen naar Wallonië worden bestendig en zelfs versterkt door federale instanties in het leven te roepen en te belasten met problemen die reeds lang door de gewesten worden aangepakt. Reeds jaren lang wordt deze miljardenstroom in naam van de solidariteit en zonder enig overleg afgedwongen. Wallonië kan deze transfers onder andere gebruiken voor het betalen van zijn armoedebeleid. Het Vlaams Blok is niet gekant tegen echte solidariteit met de armen van een ander gewest, maar zal de goed georganiseerde diefstal op de rug van de armen in Vlaanderen stevig bekampen.

Dan is er nog het probleem van de samenstelling van de nieuwe instantie genaamd Steunpunt tot bestrijding van de armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting. Dit Steunpunt wordt ondergebracht bij het almachtige centrum van pater Leman. Buiten het controleren van De Post, het uitpluizen van het drukwerk van het Vlaams Blok, het uitzenden van controlepatrouilles naar dancings om de graad van racisme te bepalen krijgt pater Leman nu ook zeggenschap over het armoedebeleid. Welke multiculturele activiteit oefent deze ijverige pater niet uit? Als deze «groot-inquisiteur» verder projecten blijft aantrekken, zullen we weldra een steunpunt moeten oprichten ter ondersteuning van pater Leman. Pater Leman en zijn adjunct-directeur zullen zonder twijfel het hoge woord voeren in het comité dat bestaat uit een vertegenwoordiger van de eerste minister en een paar andere leden. Ze bepalen waar het geld naartoe moet. Dat is voor het Vlaams Blok onaanvaardbaar.

Het Vlaams Blok is voorstander van een armoedebeleid op voorwaarde dat het geld naar de juiste doelgroep gaat, namelijk de armen van ons volk, en dat het beleid wordt gevoerd door de deelstaten. Bovenal moet het geld worden beheerd door onbevooroordeelde ambtenaren die de subsidiëring van armoedeprojecten niet misbruiken om bij de mensen de «multicul» door de strot te duwen.

Daarom zal het Vlaams Blok zich bij de stemming over dit wetsontwerp onthouden. (*Applaus.*)

M. le président. — La parole est à Mme Lizin.

Mme Lizin (PS). — Monsieur le président, le groupe socialiste désire mettre ce débat à profit pour souligner l'importance qu'il attache aux politiques menées à différents niveaux sur le plan de la lutte contre la pauvreté. Notre pays s'est clairement positionné depuis longtemps à ce propos et, par ailleurs, la Conférence des Nations unies qui s'est tenue à Copenhague a matérialisé un véritable engagement international sur ce terrain. Nous ferons prochainement le bilan de «Copenhague plus cinq», dont la lutte contre la pauvreté constitue un des éléments clés. Enfin, cette problématique est aussi un aspect fondamental du respect des droits de l'homme.

Dans ce contexte, nous souhaitons évoquer le volet relatif aux placements des enfants. Nous constatons que les pratiques se sont améliorées par rapport à la situation qui prévalait auparavant. Cependant, les placements sont encore trop souvent liés au statut financier des familles et les autorités responsables doivent rester attentives à cet aspect de la question.

Nous voulons aussi insister sur l'importance des moyens qui doivent être mis à la disposition des autorités locales car c'est à cet échelon que les facteurs constitutifs de la pauvreté de certaines familles sont les plus perceptibles et que les besoins réels peuvent être adéquatement rencontrés. Par conséquent, il est impératif de

continuer à renforcer les capacités d'action des CPAS. Lors du débat sur l'immigration et l'application de la loi Vande Lanotte, nous avons eu l'occasion d'attirer l'attention de M. le secrétaire d'État sur la nécessité pour les CPAS confrontés à cette réalité — je songe en particulier au CPAS de Bruxelles-ville — d'être soutenus financièrement. Ainsi, les récentes occupations d'églises par les sans-papiers ont mis en évidence un certain nombre de besoins vitaux. Je pense que M. le secrétaire d'État a apporté une réponse correcte à cet égard. Toutefois, je souhaiterais qu'il nous précise dans quelle mesure il a pu rencontrer les demandes formulées par le CPAS de Bruxelles, lequel a montré à l'occasion de ces manifestations exceptionnelles un louable souci de remplir son mandat. Quoi qu'il en soit, nous pensons en tout cas que la proximité des autorités locales est un atout considérable pour appréhender ces difficultés.

Je crois aussi qu'en matière de lutte contre la pauvreté, le droit à un état civil et à un domicile, concept sur lequel nous avons déjà beaucoup travaillé, est sans aucun doute un moyen d'action prometteur.

Nous saluons aussi le travail accompli en ce qui concerne la problématique du surendettement. La nouvelle loi répond en effet en grande partie à un des facteurs déclenchant l'appauvrissement. À ce sujet, une étude entreprise par la Commission européenne est éclairante. Ce travail a établi que parmi un panel de dix familles, suivies pendant trois ou quatre ans, trois échappent à l'engrenage infernal de la pauvreté en l'espace de trois ans et retrouvent un niveau de vie décent mais que, dans le même temps, elles sont remplacées par trois nouvelles familles, et ce très souvent, à cause d'un problème de surendettement.

Les équipes statistiques de la Commission européenne qui travaillent par panel, offrent une mine de connaissances sur la pauvreté qui doit rester un élément important de notre analyse sociale.

J'espère, monsieur le secrétaire d'État, que vous soutiendrez la poursuite de ces techniques d'analyses statistiques à l'échelle européenne.

Le droit à la santé constitue également un chapitre intéressant du bilan de ce rapport. Au nom de mon groupe, je souhaite insister en particulier sur le volet dentisterie. En effet, aujourd'hui encore, les praticiens exerçant dans les polycliniques et dans les hôpitaux peuvent mesurer à quel point ce secteur est parmi ceux qui font l'objet d'économies dans les familles disposant de très faibles revenus. Il s'agit là d'une situation criante d'inégalités, car certaines personnes pauvres choisissent de ne jamais recevoir de soins dentaires, ceux-ci étant devenus inaccessibles.

Selon moi, le texte n'aborde pas suffisamment l'accès à la justice et le rôle de la police en ce qui concerne le volet social. Je pense en particulier aux équipes de prévention qui agissent parallèlement aux services de police sur le plan du repérage très rapide de certaines personnes, par exemple, des sans-abri. Des tâches supplémentaires pourraient donc peut-être être effectuées à ce niveau.

Monsieur le secrétaire d'État, je voudrais ici évoquer un travail concret, que je vous invite à soutenir, et qui a été réalisé dans le cadre du PNUD, c'est-à-dire du programme des Nations unies pour le développement. Il s'agit d'une alliance des villes contre la pauvreté, centralisée à Genève. Celle-ci vient de se réunir à Lyon en vue de procéder à un essai très novateur de comparaison de la façon dont les villes, grandes ou moyennes, structurent des initiatives de lutte contre la pauvreté. Un des volets mentionné dans le rapport, et qui était déjà cité dans le rapport initial, était celui de la culture. Il s'agissait de faire en sorte que les personnes en situation de pauvreté puissent continuer à avoir accès aux biens culturels. Selon moi, il est important d'encourager les villes à des initiatives en ce sens. Le travail accompli par l'alliance des villes contre la pauvreté, donc, par le service du PNUD à Genève, est tout à fait excellent à cet égard.

Je suis moi-même rapporteuse de la Commission des droits de l'homme à Genève sur le thème : « Droits de l'homme et extrême pauvreté ». Il s'agit là d'un volet différent, non visé par le présent rapport mais important à mes yeux. En effet, la pauvreté importée qui existe en Belgique et le fait que tant de gens cherchent à échapper à des situations impraticables résultent de la pauvreté exces-

sive à l'extérieur de nos frontières. L'évolution d'un pays tel que la Russie ou de certains pays d'immigration très rapide suscite des besoins de solidarité importants.

Cette question ne relève pas de votre responsabilité, monsieur le secrétaire d'État, mais de celle de M. Moreels. Cependant, à mon sens, au moment où nous examinons un état de pauvreté, nous ne pouvons donner l'impression que nous ne sommes pas solidaires des luttes extérieures contre la pauvreté qui ont des implications considérables sur notre pays.

Tout à l'heure, dans le cadre d'une demande d'explications, nous avons abordé la question des réseaux de prostitution. Il faut savoir que 90 % des « professionnels » de la prostitution sont arrivés à cette situation parce qu'ils avaient connu, au départ, un état de pauvreté catastrophique. Des éléments tels que celui-là doivent également être intégrés à notre réflexion.

Monsieur le président, bien entendu, mon groupe est favorable au projet de loi qui nous est soumis aujourd'hui.

M. le président. — La parole est à M. Nothomb.

M. Nothomb (PSC). — Monsieur le président, le groupe PSC approuvera l'accord de coopération qui nous est soumis. Mon intervention se limitera à des aspects plus formels concernant le rôle du Sénat dans le cadre plus général de l'approbation d'accords de ce type.

À mes yeux, monsieur le secrétaire d'État, ce genre d'accord entre les communautés, les régions et l'État fédéral devrait prioritairement être soumis au Sénat et non à la Chambre. En effet, il s'agit de coopération interinstitutionnelle. Dans sa nature profonde et en fonction de l'évolution que nous souhaitons, le Sénat doit être le lieu de rencontre du fédéral, des communautés et des régions. De plus, notre assemblée comprend des sénateurs de communauté. Elle me semble donc être le lieu adéquat pour discuter en priorité de ces accords.

J'ai adressé à ce sujet un courrier au président du Sénat. M. Swaelen en a référé au premier ministre, lequel lui a répondu que cette procédure serait effectivement plus appropriée à l'avenir.

Une deuxième considération s'adresse plutôt au Sénat. Lorsque nous discuterons de ces accords de coopération, il conviendra d'en examiner le fond, *in casu*, en commission des Affaires sociales mais aussi, dans un deuxième temps, la forme et les opportunités en commission des Affaires institutionnelles. En effet, je suis persuadé que nous ne pouvons faire fonctionner notre État fédéral complexe que si de nombreux accords de coopération interviennent dans des domaines les plus divers relevant de la compétence des uns et des autres.

La troisième considération a certainement été évoquée par Mme Sémer qui préside actuellement le groupe de contact interassemblée sur la pauvreté. Alors que le gouvernement avait invité diverses organisations, dont ATD Quart-monde, à établir un rapport sur la pauvreté, cette organisation avait demandé que des parlementaires de toutes les assemblées se réunissent de manière informelle pour discuter de ces problèmes, souhaitant aussi s'exprimer directement auprès des divers groupes politiques, dans les différentes assemblées. Un groupe interassemblée a donc été mis sur pied; il a d'abord été présidé par Mme la députée Trees Merckx. Après l'entrée en fonction du nouveau Sénat, tout le monde a estimé que ce groupe devait se réunir dans le cadre de cette assemblée et être présidé par un sénateur. Il en a été ainsi avec l'approbation de notre président. J'ai eu l'honneur de présider ce groupe pendant un certain temps et Mme Sémer m'a succédé à la présidence.

Il me semble important que, dans le cadre du rôle du Sénat, lorsque des groupes de pression extérieurs veulent s'adresser simultanément aux parlementaires fédéraux et à ceux des communautés et des régions, ils puissent le faire dans un forum organisé dans le cadre du Sénat. Je pense que le Sénat a rempli son rôle en acceptant que cette réunion ait lieu dans nos locaux sous la responsabilité d'un sénateur et, aujourd'hui, d'une sénatrice.

Je tenais à souligner qu'un accord de coopération portant sur un domaine qui nous tient tous à cœur est important car il rend les diverses politiques plus efficaces. Le Sénat doit jouer un rôle positif dans la promotion et le soutien à ces accords.

De voorzitter. — Het woord is aan staatssecretaris Peeters.

De heer Peeters, staatssecretaris voor Veiligheid, toegevoegd aan de minister van Binnenlandse Zaken en staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Leefmilieu, toegevoegd aan de minister van Volksgezondheid. — Mijnheer de voorzitter, ik dank alle sprekers voor hun uiteenzetting en opmerkingen. Op de twee concrete vragen die mij werden gesteld, wil ik nog even een antwoord geven.

Mevrouw Sémer heeft de vragen van de armoedeorganisaties naar voren gebracht. Ze vragen zich af of ze in het systeem van externe expertise dat door dit samenwerkingsakkoord wordt opgestart, een plaats krijgen. Kunnen ze als externe experts worden beschouwd en in die hoedanigheid ook contracten sluiten? Dit punt kwam ook in de Kamer ter sprake. We hebben daar uitdrukkelijk in het verslag laten opnemen dat dit zeer zeker de bedoeling is. Ze worden effectief als externe experts beschouwd en kunnen met het centrum Leman daarvoor ook contracten sluiten. Zo kunnen ze betrokken worden bij de wetenschappelijke, voorbereidende discussies en rapportering.

Mevrouw Lizin heeft een vraag gesteld waarop ik al schriftelijk heb geantwoord aan het OCMW van Brussel. De wetgeving is duidelijk: de federale overheid kent voor sociale hulp aan illegalen enkel subsidies toe voor zover het gaat om dringende medische hulp. Dit is bepaald in een koninklijk besluit dat overigens in de commissie voor de Sociale Aangelegenheden werd besproken. Alles wat buiten de dringende medische hulp valt, kan het OCMW op eigen kosten betalen, maar de federale overheid springt daarin niet bij. Dat hebben we ook aan het betrokken OCMW laten weten.

De voorzitter. — Daar niemand meer het woord vraagt, is de algemene bespreking gesloten en vatten we de artikelsgewijze bespreking aan.

Plus personne ne demandant la parole, la discussion générale est close et nous passons à l'examen des articles.

L'article premier est ainsi rédigé :

Article 1er. La présente loi règle une matière visée à l'article 77 de la Constitution.

Artikel 1. Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 2. L'accord de coopération entre l'État fédéral, les communautés et les régions relatif à la continuité de la politique en matière de pauvreté, signé à Bruxelles le 5 mai 1998, est approuvé.

Art. 2. Het samenwerkingsakkoord tussen de federale Staat, de gemeenschappen en de gewesten betreffende de bestendinging van het armoedebeleid, ondertekend te Brussel op 5 mei 1998, wordt goedgekeurd.

— Adopté.

Aangenomen.

De voorzitter. — We stemmen later over het geheel van het wetsontwerp.

Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

Dames en heren, onze agenda voor vandaag is afgewerkt.

Notre ordre du jour est ainsi épuisé.

De Senaat vergadert opnieuw morgen, donderdag 14 januari 1999, om 15 uur.

Le Sénat se réunira demain, jeudi 14 janvier 1999, à 15 heures.

De vergadering is gesloten.

La séance est levée.

(De vergadering wordt gesloten om 16.30 uur.)

(La séance est levée à 16 h 30.)